Эхэ hайхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921-оной декабриин 21-hээ гарана

Олониитын-политическэ газетэ

1991 МАЙ 18 СУББОТО № 98 (18221) сэн 6 мүн.

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

ҮМСЭЛЭЛГЫН ҮРЭ ДҮН ЯМАР БАЙХАБ?

...роноо экономическа доройтолгоhоо ...аха ябадал бүхы совет арадай шуха-...н шухала зорилго болоно. Дэлгүүрэй ...экономикодо дамжан орохо хэрэг манай ...ной, республикын правительствын зүг-...н олон тоото шидхэбэринүүдые, тог-...нуудые абаха, тэдэнэз бодото дээрэнь ...нүүлхэ эрилтэ табиhан байна. Жэшээлэ-..., Буряадай ССР-эй Министрнүүдэй Со-...«Буряадай ССР-эй экономикые тог-...ртай болгохо, дэлгүүрэй харилсаануудаа ...дамжан орохо талаар хойшолуулашаа-...хэмжэнүүдэй» тусхай программа 1990 ...о баталан абаhан байгаа гэжэ мэдэнэ-... Дэлгүүрэй экономикодо орохо үедэ ...ей республика дотор бэлүүлэгдэхэ бү-...хэмжээ ябуулганууд тус программа ...яhала тодорхойгоор хараалагдэнхай. ...смышленна, хүдөө ажахын, худалдаа ...ихаанай, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хан-...ын предприятинуудые гүрэнэй бэшэ ...гохо, мүн үмсэлэлгэ тухай тусгаар хэ-...дэнэ.

...991 оной туршада эдээ хоолой 93 ма-...ин гэхэ гү, али бүхы магазинуудай 44 ...оцентнь, эдээ хоолой бэшэ 38 магазин ...о гү, али бүхы тиимэ магазинуудай 32 ...оцентнь үмсэдэ үгтэхэ ёhотой байна.

...Буряадай ССР-эй Министрнүүдэй Сове-...н тус программые бодото дээрэнь бэе-...лэн, республика соогоо эгээн түрүүшээр ...ынгөө нэгэдэлэй магазинуудые үмсын ...хожо эхилhэн байнабди.

...Буряадай предприятние үмсэлэлгэ гэшэ ...хайда шэнэ юумэн гэшэ ааб даа. Нэн ...ргүй тусэблэлгын экономическа таhагай ...ялмэрилэгшэд ехэ худалдаан бэелүү-...н. Бүхы эд бараа худалдаhанай удаа кес-...а сбэгэр олзо оруулха, налог түлэхэ, ...рын, эншэ хүсэнэй, дулаанай түлөө үг-...о. мунгые элирүүлхэ болон бусад ойл-...огуй юумэн яhала олон байгаа. Тиигэбэ ...ишье «Перспектива» гэжэ нэрэтэй ху-...даа наймаанай ассоциаци бии болгохо ...ю шидэhэн байнабди.

...Буряадай ССР-эй Министрнүүдэй Совет ...й оной мартын 18-най тогтоолоор «Перс-...пектива» гэжэ ассоциаци бии болгохо ту-...а шидхэбэринемнай дэмжээд, тус ассо-...циада ородог предприятинуудай ажал-...й коллективүүдэй ажахын талаар хэрэг ...хэлые хүгжөөхэ, ажэлша коллек-...тивүүдэй бэеэ даанхай ажал ...ялгые үргэдхэхэ зорилгые тодорхойл-...ох байна. Мэнай ассоциаци өөрын Устав-...ай өөрын советэй, бүхы шухала асуу-...дые өөhэдөө шиидхэдэг гэгшэбди.

«Культбытхозтовары» нэгэдэл 1987 ондо ...шидхэгдэhэн юм. Ажахын хэрэгсэлэй эд ...ара, мебель, ажаhуудалай хэрэглэмжын ...о техникэ худалдадаг магазинуудаа ма-...й нэгэдэлэй мэдэлдэ орохо байгаа юм. ...нөө тэрэл магазинууд ассоциацийн гэ-...гдэ болобо.

Ассоциаци эмхидхэн байгуулhанай ашаг ...р энэ богони болзор соо харагдана гү ...эн асуудал бүгэдые hонирхуулна ёhо-...ой. Нэгэдэлэмнай худалдаа наймаанай, ...ихалта-шалгалтын бусад таhагуудта түрүүн ...й түн ажаллажа байгаа юм. Мүнөө дээ-...рэ «хүтэлбэрилгын» зургаанда 24 хүн ...ажаллана. Тиигэжэ хүтэлбэрилгын аппара-...й худэлмэрилэгшэдые 2 дахин үсөөрүүл-...гэгшэбди. Тэдэ «сүлөөлэгдэhэн» хүнүүд-...ые бултандань ажал ологоо үгөөби. Ур-...ань аппаратта худэлдэг хүнүүдэй олон-...ь магазинуудта ажалтай болобо. Ху-...далдаа наймаанай предприятинуудые үм-...элэлгэ хадаа бэеэ даанхай, хүгжэлтын ...ийда гараха, худалдан абагшадые хан-...гын шанар hайжаруулха, бүхы гаргашаяа ...ологоо hураха, олоhон олзо оршоёо ...оллектив соогоо ажалайнь эзргээр хубаа-...ь социальна хангалгын асуудалнуудые ...өөр шиидхэжэ шадаха арга олгохо бай-...ь бшуу.

Мүнөө дээрээ 14 магазин арендынэ под-...рядай аргаар худэлмэриеэ ябуулна.

Тэдэ магазинуудай коллективүүд өөhэ-дөө ямаршье предприятитай, мүн хилын саагуурхи фирмэнүүдтэй хэлсээ баталха эрхэтэй. Тэрэ хэлсээнэй ёhоор элдэб янзын эд бараа асаржа худалдаха аргатай байха ха юм. Тус магазинда бүхыдөө 16 хүн ажалладаг, тэдэнэй 7-ниинь наймаалагшад болоно. Худалдажа абаhан мебелиин гэртэнь асаржа бүулгаха бригада тус магазинда бии. Тус магазин өөрын (үмсын гэхэдэ болохо) ашаанай автомашинатай юм. Ажалаа hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар 1990 оной дүнгоор ажалай бүтээсэ 18 процентээр дээшэлээ. Мүн коллективэй гэшүүд бүхы хүнүүдэнь хубаабал, hарадаа дунда зэргээр 356 түхэриг салин хүлhэ абажа байгаа. 1990 ондо мебель худалдалга 1989 онойхитой сасуулбал, 8 процентээр ургаа. Мебель худалдадаг магазин үнэгэрэшэ жэлдэ 4 процент ашаг олзо оруулха ёhотой аад, 4,16 процент ашаг олзотойгоор жэлээ түгэсхэhэн байна. Мебель худалдадаг үмсэлэлгэдэ ороhон предприятиин бүхы худэлмэриин үрэ дүнгүүд урда жэлэйхиhээ горитойгоор hэйжараа гээд эдэ тоонууд гэршэлнэ.

Ассоциациин бүридэлдэ сэрэдог бүхы 34 магазинууд хэзээ нэгэгэ бултадаа үмсэдэ худалдагдаха бээ гэжэ найданабди.

Коллективүүд соо ойлгуулламжын худэлмэриин ябуулагдадаг байбашье, мүнөө бүхы магазинууд үмсэлэлгэдэ ороохоор бэлэн бэшэ байна. Олонхи предприятинуудай материально-техническэ баазэ бирагуй, худалдаа наймаанай талмай бага байнаар.

Ушар тиимэhээ үмсэлэлгэ шахардуу байдалда үнэгэргэдэнэ.

Энэ шэнэ юумэ—үмсэлэлгэ эмхидхэжэ, Уставайнгаа ёhоор олзоёо хубаарилха байнабди. 1991 ондо манай ассоциаци 1 миллион түхэриг сэбэр олзо оруулхаар хараална. Тиигэжэ дэлгүүрэй экономикын эрхэ байдалда худалдаа наймаанай худэлмэри hайжаруулха зорилго бэлүүлэгдэхэ гэжэ этигэнэбди.

Худалдаа наймаанай предприятинуудые үмсэдэ оруулха хэрэгтэмнай СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын эрдэмшэнжэлэлгын институт ехэ туhа хүргөө гээд эндэ онсолхо хүсэлэнтэйб.

Н. ШУЛЬГИНА,
Худалдаа наймаанай «Перспектива» ассоциациин генеральна директор.

РСФСР-эй Президентын hунгалтые угтуулан

БЭЛЭДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТҮЛЭГ ДУНДАА

Улаан-Удын локомотив-вагон заhабарилгын заводой электрическэ машинануудай цехэй коллектив Россин Президентдэ кандидааар Н. И. Рыжковые Буряад орон дотороо түрүүлэн дэбжүүлhэн байгаа. Тус цехэй коллективэй суглаан дээрэ hунгагдаhан эдэбхитэ бүлэгэй гэшүүд богонихон болзор соо Н. И. Рыжковые дэмжэhэн 32 мянган hунгагшадай гар табилга суглуулаа.

— Хүнүүдые нэгэшье идхан, баалангүйгоор, hайнаар ойлгуулжа үгэhэнэй hүүлээр гар табилга суглуулагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. 32 мянган hунгагшадай гар табилга ганса заводто бэшэ, мүн ЛВРЗ-гэй посёлогоор, оршон тойронхи байрын гэрнүүдээр, Железнодорожно районой эмхи зургаануудаар ябажа суглуулагдаа,— гэжэ ЛВРЗ-гэй парткомой секретарийн орлогшо В. Е. Волков хөөрэбэ.

РСФСР-эй Президентын hунгалтые үнэргэхэ участково комиссинуудай гэшүүд ажалша коллективүүдэй суглаанууд дээрэ hунгагдаа, мүнөө үедэ hунгалтада бэлэдхэлэй, тэрэниие эмхитэйгээр, хуулиин үндэhөөр үнэргэлгэдэ шэглүүлэгдэhэн хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. hунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие арадай депутадууд, олониитын түлөөлэгшэд саг үргэлжэ хинана. Мүнөө үедэ участково hунгуулиин комиссинууд бүхы hунгагшадай список табижа байнхай. Энэ хүдэлмэринь майн 23 болотор дүүргэгдээд, булhанай анхаралда тунхаглагдаха ёhотой юм.

Т. САМБЯЛОВА.

ТЭЖЭЭЛЭЙ ҮРГАМАЛ ТАРИГДАНА

«Рассвет» колхозой түрүүлэгшын хэлэhэнэй ёhоор, хүйтэн хабар, тарилга хэхэ үедэ ороhон ехэ саhан, бороо энэ хүдэлмэриие 6—7 үдэреер hаатуулаа. Тиимэhээ майн 12-ой байдалаар 900 гектарта эртын тарилга хэгдээд байба.

Тус колхоздо трактороо-тараяан ажалай гурбан бригада тарилга хэнэ. Эдэ бүхыдөө 3040 гектарта тарилга хэхэ юм. М. А. Нестеровэй бригадын гэшүүд Хёлгын хойто эрьедэхи эгээл үрэжэлтэй газар даажа абанхай. Гэбэшье үнэгэрhэн энэ хабарай ехэ саhан эндэ жэлэй намарай шииг нойтон, хэгдэхэ хүдэлмэри шахардуу болгоо. Юуб гэхэдэ, гэнжэтэ тракторнууд эндэ арай гэжэ ябана. Ушар иимэhээ тус бригадынхид 100 гектарта шэниисэ тариад байна.

Коммунист А. В. Перелыгинэй тэжээл бэлэдхэдэг бригада тарилгаяа эдэ үдэрнүүдтэ хэжэ эхилбэ. Эдээндэ 1600 гектар газар даалгагданхай юм. Мүнөө ороhото ургамалай сенажда орохо ургамалнуудые тарижа байна. Энэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр 100 гектарта шэниисэ тарижа дүүргэбэ. Юуб гэхэдэ, хойто жэлдэ тэдэнэр өөhэдэн үрэhэтэй байхые hанана. Тус бригадынхид жэл бүри hайн шанартай, ехэ тэжээл нөөсэлдэг юм.

Тус колхоздо шефүүд болохо «Буряатводмелиорациин» ПМК-гай коллектив трактороо-нуудаар туhална. Эндэhээ эльгээгдэhэн хүнүүд механизаторнуудтай адли, дутуугүй хүдэлнэ.

А. УКАГАЕВ.
Бэшүүрэй район.

Монгол угсаатанай драмын театрнуудай улаасхоорондын нэгэдэхи фестиваль

ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭН...

...Түрүүн аялга hайхан хүгжэмамгалан тэнюун ажабайдал зураглана. Гэнэ хара бараг, досоо аягүй болоод, hүреотэй шанга хүгжэм, хашхараан эздэлжэ, ташуурай тас-няс гэхэ абяан дуулдажа, бэе бэетээ аргамжаар хүлигдэhэн, ёололдоhон хүнүүдые тууhан, hэлмэ, жадатай, сэрэгэй хуягта хубсаhатай хүнүүд тайзан дээгүүр үнэгэрнэ. Дайнай хара утаан бадхана. Дайсадай булимтаралгын үзэгдэлөөр Борис Очировай «Жадын үзүүртэ» гэhэн зүжэг эхилнэ. Хальмаг арадай алдар суута эпос болохо, «Джангарай» 550 жэлэй ойдо зорюулагдаhан зүжэгые энэл эпосэй хуби болохо нэгэ эрhэг-дуунай удхаар республикын габьяата артист Б. Очиров зохёон найруулhан байха юм.

Гоё hайхан, ялас гэмэ хурса шэмэглэлтэй, урданай байдал харуулhан, дасан соохи гоёолто hануулhан тайзан дээрэхи хэрэгсэлнүүд абаhаар лэ хүнэй анхарал хандуулха гэжэ тэмдэглэхээр. Зүжэгэй нюдэ hаргаама гоё шэмэглэлэй худэлмэриие уран зурааша Мария Рыбасова эхилhэн байна.

Зула хаанда (артист Е. Асанов) добтолhон дошхон Хара Киняс хаан (РСФСР-эй габьяата артист С. Яшкулов) ехэ хэрэгтэй зантай, уулагар түргэн сухалтай, шиидхэбэри абахадаа яарадаг хүн байна гэжэ ойлгонобди. Герензел басаганайнь (Советскэ Союзай Герой Э. Деликовэй нэрэмжэтэ республикын комсомолой шангай лауреат, артистка Л. Лазарева), албатан зонойнь нюдэн дээрэ Зула хаан эсэгынь Хара Киняса баатар алана. Эсэгынь hүүлшьеө үгэгүүд эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмцэлдэ уряална. Сэдьхэлэйнгээ зрилтэ хаhаахэ хүсэлтэй Хара Киняс хаанай джангарша-ульгаршэ үбгэниие (республикын габьяата артист Б. Манджиев) дуудажа асаруулаад шагнахадань, Бүмбын ороной ери ганса хаан засаг баригша Джангар тухай маргаан тэрэнь дуулаба... Уур сухалдаа тэhэрэн алдаhан эзэмдэгшэ хаан тэрэниие алахаяа байхадань, Нарран-Кюсле заабарилагшань (РСФСР-эй арадай артист А. Сасыков) хорино. Иигэжэ энэ газарай бодото эзэн хаан Джангар (РСФСР-эй габьяата артист И. Уланов) тухай мэдэжэ абанабди. Баряанhаа тэрьелhэн бишыхан моришон хубүүхэн (артистка А. Мацакова) Джангар хаанда, ошожо, дошхон Хара Кинясай эзэмдэлгэ, харата муухай аашанууд тухай дуулгана. Харата дайсаниие дараха, Герензел басагые абарха хүсэлтэй Хонгор баатар (артист Г. Гаданов) эрхэ сүлөөгэй тэмцэлдэ бодоно, элдэб бэрхэшээлнүүдые дабана... Тамын оёорто хаюулhан Хонгор Баатарые Герензел hөөргэнь бусаахаяа бурхан тэнгэридэ мүргэжэ хандана. Зоболонто тамын хашхарhан, хуугайлhан шолмосуудhаа бурханай зүбшөөлөөр Хонгорые абаран, hөөргэнь газартань тэрэ бусаана... hүүлэй hүүлдэ Хонгор баатар «дайгаа дарана, даагаа hүүлдэнэ», зурхэ сэдьхэлэй нангин мэдэрлээр, тэрэниие тааhан Джангар хаанай зарлигаар Герензел басаганай дура сэдьхэл буляана.

РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. Немировскийн табиhан байлдаанай сценэнүүдые, гал сасертар hэлмээр сабшэлдаhан үзэгдэлнүүдые харахада, яhала зохид, hонин байгаа гэжэ тэмдэглэхээр. Рольнуудаа бэрхээр наадаhан мэдээжэ артистнууд Сергей Яшкулов, Иван Уланов, Борис Манджиев, Любовь Лазарева, Владимир Базыров, Айса Мацакова гэгшэдэй зохёохы худэлмэриие харагшад үндэроор сэгнээ. Эзэмдэгшэ хаанай хара сэдьхэл бодолые Сергей Яшкулов шадамар бэрхээр дамжуулна. Эрхэ сүлөөгэй түлөө шанга хүсэл эрмэлэлтэй, hайхан сэдьхэлтэй Герензелэй образтой артистка Любовь Лазарева танилсуулна. Джангарша үбгэнэй роль гүйсэдхэhэн Борис Манджиев уран гоёор үльгэр түүрээнэ, соло дуудана. Бэеэр ташарайгуихэн, тулюурхан хубсаhатай моришон хүбүүхэнэй ролиие артистка Айса Мацакова бэрхээр наадаба.

Зужэгэй түгэсхэлдэ артистнуудта баярай тэмдэг болгон, баглаа сэсэгүүд барюулагдаhан байна. Арадай депутадуудай Хэжэнгын райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таhагые даагша Г. Д. Бадмаев тайзан дээрэ гаража, хани харилсаата, бэлиг түгэлдэр хальмаг артистнуудта талархалаа мэдүүлээд, тээ мэндэ Хальмаг ороондо үнэргэгдэhэн «Театральна хабар» гэhэн фестивальда Хэжэнгын арадай театрэй амжалтатайгаар хабаадаhан тухай хэлээ. Удаань хэжэнгынхид хальмаг нүхэдтөө баглаа сэсэгүүдые барюулhан байна. «Ехэ hонирхолтой зүжэг хаража, эрэлхэг зоригтойгоор тэмцэлдэ бодоhон хальмаг арадай түүхэтэй танилсабабди, уран бэрхэ артистнуудайнь бэлиг шадабариие сэгнэбэбди»,— гэжэ Хэжэнгын соёлой байшангай автоклубые даагша, РСФСР-эй соёлой габьяата худэлмэрилэгшэ П. Ц. Доржиева тэмдэглээ hэн.

Монгол угсаата арадуудай фестивалиин үедэ харуулагдаhан хальмаг арадай энэ зүжэг түрэл арадайнь үндэhэн соёлой баялигай гайхамшагта зохёол болохо «Джангартай» Бүряад ороноймнай харагшадые танилсуулhаниинь hайшаалтай. Арад бүхэнэй дебтагдашагүй соёл түүхэ, хэлэ бэшэг, абари зан, хүсэл эрмэлээл тухай мэдэхэ арга боломжо энэ фестиваль бидэндэ олгоно бшуу.

Б. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ. Б. Очировай «Жадын үзүүртэ» гэhэн зүжэгтэ хабаадаhан хальмаг артистнууд халуунаар угтагдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

РСФСР-тэ 5 ПРОЦЕНТЫН НАЛОГ БОЛЮУЛАГДАБА

МОСКВА. (ТАСС). Худалдагдаhан промышленна ба эдээ хоолой гол зүйлнүүдтэ СССР-эй Президентын Указаар нёдондо жэлэй декабриин эсэстэ тогтоогдоhон 5 процентын налог РСФСР-эй бүхы газар дээрэ эдээ хоолой булта шахуу зүйлнүүдтэ болюулагдаба. Майн 16-да Россин парламентын палатануудай хамтын заседани дээрэ РСФСР-эй Верховно Советэй Түрүүлэгшэ энээл тухай мэдүүлээ. Үсэгэлдэр республикын Совминай Түрүүлэгшэ И. С. Силаев нимэ тогтоолдо гар табяа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Гансал архинин зүйлнүүдтэ, кофидо, тамхинай ба шоколадна зүйлнүүдтэ налог үлөөгдэхэ.

СССР-эй Верховно Советэй сесси дээрэ

СССР-эй Верховно Советэй палатануудай хамтын заседани дээрэ кадрова асуудалнууд хаража үзэгдэбэ. В. И. Щербаковые СССР-эй Премьер-министрэй нэгэдэхи орлогшоое, экономикын, ба үридшалан тайлбарилгын талаар министрээр, Н. П. Лаветовые эрдэм үхэнэй ба техникын талаар Үрэнэй комитедэй түрүүлэгшээр (правительствын толгойлогшын орлогшын туша-лаень үлөөн), Б. Ф. Рахимовае СССР-эй Премьер-министрэй орлогшоор томилхо туша депутадууд зубшөөлөө үгэhэн байгаа.

Союзна парламентда hайн мэдээжэ кандидатурануудтай танилсуулха зуураа, туша-лануудаа суг ябуулха гэшэнь шухала юм гэжэ СССР-эй Премьер-министр В. С Павлов тодорхойгоор хэлэжэ үгэбэ.

Кабинедэй толгойлогшо асуудалнуудташье хариусаа.

Үнэ сэнгүүдые бүридхэхэ реформо үнэргэхэ үедэ хүн зониие социальна талаар хамгаалха хэмжэлнүүд тухай шэнэр hунгагдаhан В. И. Щербаковой мэдээсэл бапал шагнагдаа. Грузи болон Эстониhоо бэшэ союзна бүхы республикануудай түлөөлэгшэдтэй зубшэн хэлсэгдэhэн доходуудай индексаци тухай Хуулиин проект СССР-эй Президентдэ эльгээгдэнхэй, ойрын сагта парламентын сессидэ хаража үзэгдэхэ байха гэжэ тэрэ мэдээсэбэ.

Удаань депутадууд СССР-эй Үрэнэй ажуулгүйе сахиха зургаануд тухай Хуулиин статья бүхэниие хаража үзөөд, баталан абаа.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Советэй сесси дээрэ

Майн 15-да РСФСР-эй Верховно Советэй палатануудай хамтын заседание Б. Н. Ельцин нээhэн байгаа. Чехословакяар «амжалтатайгаар , үрэ түгсөөр» ябажа ерэhэн тухайгаа тэрэ депутадуудта мэдээсэбэ. Россин Федерациин гадаадын политическэ ба экономическа ажал ябуулгын зарим гол асуудалнууд дээрэ рэспубликын парламентын түрүүлэгшэ тогтобо. Партнернуудта хоро хүргэхэ зорилгонуудhаа арсаха, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархагүй тухай хэлэгдэг.

Худалдагдаhан промышленна ба эдээ хоолой гол зүйлнүүдтэ табан процентын налог тогтоохо тухай СССР-эй Президентын Указ нёдондо жэлэй декабриин эсэстэ гаргагдаhан гээшэ. Россин бүхы газар дээрэ тус налогые болюулха тухай тогтоолдо РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ И. С. Силаев үсэгэлдэр гар табяа гэжэ Б. Н. Ельцин депутадуудта мэдээсэбэ. Архиин зүйлнүүдhээ, кофиhоо, тамхинай, шоколаднай зүйлнүүдтэ бэшэ эдээ хоолой бүхы зүйлнүүдтэ тохогдодог налог болюулагдаба.

«Үхибүүдые ба hурадаг залуушуулые социальна талаар хамгаалха нэмэлтэ хэмжэлнүүд тухай» тогтоолдо республикын Совминай Түрүүлэгшэ гар табяа гэжэ Россин парламентын толгойлогшо мүн лэ мэдээсэбэ. РСФСР-эй дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудай студентнүүд болон hурагшадай эдээ хоолдо мүнгэн нэмэжэ үгтэхэ болоно. Июлиин 1-hээ Элүүрые хамгаалгын министерствын эмхи зургаануудта хүүгэдэй эдээ хоолой зарим зүйлнүүдтэ мүнгэн нэмэжэ түлэгдхөөр хараалагдана.

Удаань депутадууд Федеративна хэлсээнэй проектые хараа. Национальностынуудай Советэй түрүүлэгшэ Р. Г. Абдулатипов тус проекттэй танилсуулха зуураа, Федерациин бүхы байгууламжануудай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые хизаарлаха гээшэ документын гол зорилго болоно гэжэ тэмдэглэбэ. Тус Хэлсээн хизаарнууд болон областынуудта дан ехэ эрхэ сүлөө олгоно гэжэ Хуулиин талаар комитедэй түрүүлэгшэ С. М. Шахрай тэрэниие шангаар шүүмжэлбэ. Удаан зубшэн хэлсэhэнэй hүүлдэ Хуулиин тус проект комитедүүд болон комиссинуудай үзэмжэдэ эльгээгдэхэ.

Экономикые гуримшуулан hайжаруулха ба дэлгүүрэй харилсаануудта Шэлжэн ороохо талаар РСФСР-эй правительствын программа баhал хаража үзэгдөө.

(РосТАСС).

УЯЛГАЯА ҮНЭН СЭХЭЭР ДҮҮРГЭЭ

НАУШКИ (Буряадай ССР). (ТАСС). СССР ба МНР гүрэнүүдые холбодог Буряадай түмэр замай энэ багахан станци майн 16-да журналистнуудай гол анхаралда байба. Мотострелково ба танкова подразделениинүүдhээ бүридхэгдэhэн совет сэрэгүүдэй хамтын часть эртэ үглөөгүүр Монголhоо эндэ хүрэжэ ерээ hэн.

Эхэ ороноо бусаhан тухайгаа сэрэгэй эшелоной начальник командованиин түлөөлэгшэдэ элидхэбэ. Интернациональна уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэhэниень гэршэлhэн МНР-эй шагналнууд олохон сэрэгшэдэй энгэрнүүдтэ харагдана. Энэ нэй урда тээ баталагдаhан графигай ёhоор совет сэрэгэй частьнууд Монголhоо гаргагдажа байнхай.

Гүрэнэй хилэ дабалгатай холбоотой шухала ёhо гурим дүүргэhэнэй hүүлдэ сэрэгшэд эльгээгдэхэ газар тээшээ замда гараба.

БУhАЛГААН БЭШЭ, hЭРГЫЛЭМЖЭ...

Май hарын эхеэр «Бурятгеология» нэгэдэлэй олонхи геологууд, хамhабариин худэлмэрилэгшэд полевой худэлмэридэ гарахаhаа арсаба. Тодорхойлбол, хүдөө газарта худэлдэг 6 гол коллективэй 5-ниинь салин хүлhэ дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ табина.

Республикын геологуудай профсоюзай нэгэдэмэл комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Саргин редакцидамнай нигэжэ дуулгаба:

— Геологуудай гомдол үндhэтэй. Харгыhаа таhеранги, хүшэр участогууд олон. Хүрэжэ ошоод, сезоной дүүрэтэр дахинаа тэндэhээ гарахын аргагүй газарнууд бии. Эдээ хоол үбэлынь хүрэхэ газартань хүргөөд, хүйтэнэй хаhын оротор тиишээ байха ушартай болоно. Харин хүнэhэ хоолойнгоо дуталдахадань яахаб? Хоолhоор hуухал болоно. hуурин, хотонуудта худэлэгшэд үнэтэйшье hаань, дэлгүүрhээ, магазинhаа эдээ хоол худалдажа абаха аргатай.

— **Виктор Алексеевич, энэмнай бүhэлгаанай түхэлтэй болоно гү!— гэhэн асуудалдамнай харюу иимэ байба:**

— Мүнөө дээрээ бүhалгаанай хэмжээндэ хүрөөгүй. Ямаршье политическэ эрилтэ бидэнэр табинагүйбди. Салин хулhэнэй дээшэлүүлэгдээ hаань, геологууд үглөө-мүнөөшье ой тайгада гарахал. Зариманай хээгүүр худэлмэридэ ошоо hаань, нүгөө зариманиинь ажалдаа гараа, үлөөшэдынь эрилтэнүүдэйнгээ хэр дүүргэгдэхые хүлеэнэ. hалбариин министерство мүнөө дээрээ ямаршье харюу үгөөгүй байhаар. Нэгэдэлэй захиргааншье тэбдэнги: финансын арга боломжо үгы ха юм. Тиимэhээл энэ май hарын 27-до министерствын түлөөлэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэхээ бүлэг түлөөлэгшэд Москва хото мордохомнай.

— Энэ хөөрэлдэhэн үрэтэй байха гэжэ найдэна гүт!

— Үрэтэй байhай гэжэ хүсэнэбди. Хэн миинтээр хүдэлхэ дуратай байхаб? Салимнай бүхы коэффициентнүүд тээ 160-hаа 400 түхэриг хүрэтэр болодог. Дунда зэргы салин хүлhэн 350 түхэриг юм. Энэ мүнгэн дууhан шахуу гансал хоолдоо гараха. Гэр бүлээ, хүүгэдээ яагаад тэдхэн болонобибди? Геологическа абанда hонирхолой буурашо юм hаань, ямар хэмжээ абаха ааяа өөhэдөө шиидхэхэ болонобди. Бүhалгаан тухай шиидхэбэри абажа мэгад. Мүнө дээрээ юрэл hэргылэмжэ гэгшэ.

Г. ТУРТУЕВА хөөрэлдэбэ.

ШАГНАЛ

...скусствые хүгжөөлгэдэ аша ...ватай байhанайнь, удаан ...соо аша үрэтэйгөөр хү-...рилhэнэйнь түлөө Буряа-...ССР-эй Верховно Сове-... Президиумэй 1991 оной ...12-ой Указаар Ц. С. Сам-...ай нэрэмжэтэ уран hай-...й музейн ахамад эрдэмтэ ...лмэрилэгшэ **Тумахани Ар-...й Васильевичта «Буряа-...ССР-эй искусствын габь-...ь ажал ябуулагша»** гэhэн ...ыг нэрэ эзэрэ олгогдоо.

* * *

...удөө ажахын үйлэдбэридэ ...ын саг соо аша үрэ ехэ-...нэр худэлhэнэйнь түлөө ...радай ССР-эй Верховно ...ет 1991 оной майн 12-ой ...аар Тарбагатайн районой ...байкальский» гэжэ ан үсхэ-...лдэг совхозой директор ...а Николай Ивановичые Бу-...радай ССР-эй Верховно Со-...й Президиумэй Хүндэлэ-... грамотаар шагнаба.

ҮЗЭЛ СҮРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

АРШАЛАН ХАМГААЛХА ШУХАЛА

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академиин Социальна хүтэлбэрилгын ба политологиин Сибириин институдтай хамта эмхидхэһэн эрдэмэй — практическа конференци Новосибирск хотодо үнгэрөө. «КПСС дэлгүүрэй оршондо шэлжэн оролгын үедэ: теори болон практикын асуудалнууд» гэһэн темэдэ тус конференци зорюулагдаба.

Ороноймнай социально-экономическа байдал улам орёо, хүшэр боложо байнхай. Үрэн түрынгөө доройтон һандаржа байһанда Президентые, правительствые эмэлнэбди. Хэды тиигэбшье, хүн зоной байра байдалые һайжаруулгада шэглүүлэгдэһэн хэмжэнүүдые тэдэнэй зүгһөө хүлеэһэн зандаабди. 500, 1000 үдэрэй үнгэрбэшье, ажабайдалнай һайжархагүй. Экономикомнай хүндөөр «үбшэлэнхэй», тэрэниие дары эмнэхэ хэрэгтэй. Тэд ямар аргаар? «Шоковая терапия» гэгдэдэг эрид арга хэрэглэбэлнай, үнэ сэнгүүд 6—10 дахин дээшэлхэ болоно. Тиигэжэ яашье болохогүй. Хэрбээ даамай, зөөлэн арга хэрэглөбэл, яахаб? Доройтон уналгые яагаад болюулхаб? КПСС-эй ЦК-гай ниитын хүгжэлтын теоретическэ асуудалнуудай таһагые даагша, экономическа эрдэмэй доктор, профессор В. В. Куликов элидмэ эрхэ байдалда кризисһээ гарахын аргагүй, заатагүй бэ бээ ойлголсохо, Союзна хэлсээ баталха шухала гэжэ 9 республикануудай хүтэлбэрилэгшэдэй шиидэһэниинь урмашамаар.

Хүшэр байдалые дабахын тула гүрэнэй засагые хуулиин (Конституциин) ёһоор гуримшуулха, тиигэхэдээ Коммунис партиин ажал ябуулгын гол хэл соогоо дээрэ дурсагдаһан асуудалнууд дээрэ тогтожо, тодорхойгоор хөөрэһэн байна.

Коммунис партиин мүнөө үедэ шиидхэхэ зорилгонууд 2 бүлэг боложо хубаагдана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Түрүүшын бүлэгтэ тон «дутын» шэглэлэй, экономическа доройтолгые дабан гараха зорилгонууд оролсоно. Харин хоёрдохи бүлэгтэ манай обществын саашанхи хүгжэлтын шэглэлые тодорхойлхо зорилгонууд мүн болоно. КПСС доройтоһон байдалые дабан гаралгын программа дурадхаһан байна. Энэ программа ороной бухы политическэ хүсэнүүдтэ (социалис ба социалис бэшэ шэглэлэй) хабаатай, обществые хамтаруулан нэгэдүүлгэдэ зорюулагданхай. Экономическа бата бэхи байдалтай болохын тула нэн түрүүн политическэ ажабайдалда бээ бээ ойлголсолгын, Эхэ ороноо һандарал хохидолһоо абархын тула һаналаа нэгэдэлгын эрхэ байдал тогтоэгдохо ёһотой. Ороной зарим регионуудта оппозициин түлөөлэгшэд засаг гартаа абажа, түбэй шиидхэбэринүүдтэ харша ажал ябуулдаг болонхой. Иимэ эрхэ байдалда кризисһээ гарахын аргагүй, заатагүй бэ бээ ойлголсохо, Союзна хэлсээ баталха шухала гэжэ 9 республикануудай хүтэлбэрилэгшэдэй шиидэһэниинь урмашамаар.

Хүшэр байдалые дабахын тула гүрэнэй засагые хуулиин (Конституциин) ёһоор гуримшуулха, тиигэхэдээ Коммунис партиин ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдэй нэгэн засагай түлөө парламентска тэмсэл мүн болоно. КПСС нэн түрүүн гүрэнэй засагһаа зайсаха, гүрэниие хүтэлбэрилгын, правительствын үүргэ дүүргэхээ болихо ёһотой.

Удаань элидхэлшэ Уласхоорондын валютын жасын дурадхаһан ороноймнай экономикые һэргээн бодхоолгын түсэб дээрэ тогтобо. Энэ жаса юу дурадханаб? Нэн түрүүн сүлөө үнэ сэнгүүдтэ дары орохо, хатуу шэрүүн финансова политика ябуулха хэрэгтэй гэжэ дурадхагдана. Тэд манай эрхэ байдалда (эд бараанай дутагдал, мүнгэнэй үнэ сэнгэй эрид доошололго, эд хэрэглэгшэдэй дэлгүүрэй тэнсүүригүй бололго гэхэ мэтэ) сүлөө үнэ сэнгүүдтэ дары орожо болохогүй. Оробол, даамайгаар, шата шатаар дамжан орохо. Гуримшуулагдамал дэлгүүртэ шэлжэн орохын тула нэрэ түрэтэй гүйсэдхэхы засаг хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй турша соо туйлагдаһан демократическа хубилалтануудһаа арсангүй гүйсэдхэхы засагай зургаануудые бэхижүүлхэ зорилго табигдана. Гүйсэдхэхы хүсэтэ засагые диктатуратай холбохо хэрэггүй. Демократическа хүсэтэ засаг хуули ёһо баримталгые жэншэдгүй хангаха аргатай бшуу.

Дэлгүүрэй экономикодо дамжан оролгын үедэ КПСС-эй социальна политикын гол шэглэл хадаа хүн зоной олоороо ажалгүй болохогүйн тула хэмжээнүүдые абаха, социальна талаар хамгаалгдаагүй хүн зондо түсхай түлбэри хэгдэхэ болоно.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академиин түүхын болон соёлой теориин кафедрын профессор, философиин эрдэмэй доктор А. Г. Плиев партиин соёлой талаар политика тухай тодорхойгоор хөөрөө. Бухы юумэнэй коммерциин, дэлгүүрэй гол ёһонуудаар эрхилэгдэжэ байха үедэ соёл болбосоролые, зохёохы ажалые худалдаа наймаанай хэрэг болгохогүйн тула хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

Новосибирскын гүрэнэй университедэй философиин кафедрые даагша, профессор В. П. Феофанов КПСС болон бусад политическэ партинуудай хоорондохи харилсаанууд тухай, Коммунис партиин үүргэ тухай ойлгосые зохёохы ёһоор шэнэлхэ шухала байһые тэмдэглэбэ. Энэ хэрэгтэ марксизм-ленинизмын һургаал онсо үүргэтэй юм.

Мүнөө үеын хүшэр байдалай түлөө хэн харюусаха ёһотойб гэһэн асуудал дээрэ элидхэлшэ тогтобо. Коммунис парти харюусаха болоно гү? Тэд парти бүхыдоо зэмэтэй бэшэ, хүгжэлтын зогсошоһон үедэ партиин нэрээр бээ далдалан, засагай дээдэ зиндаагай хүтэлбэрилэгшэд политическэ, экономическа талаар буруу шиидхэбэринүүдые абаһан, коммунистын үндэр нэрые бузарлуулһан байгаа бшуу. Тэдэнэр лэ гол түлэб харюусаха ёһотой. Партиин гэшүүдэй харюусалгын хэм хэмжээн адли хэл соогоо дээрэ дурсагдаһан асуудалнууд дээрэ тогтожо, тодорхойгоор хөөрэһэн байна.

Коммунис партиин мүнөө үедэ шиидхэхэ зорилгонууд 2 бүлэг боложо хубаагдана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Түрүүшын бүлэгтэ тон «дутын» шэглэлэй, экономическа доройтолгые дабан гараха зорилгонууд оролсоно. Харин хоёрдохи бүлэгтэ манай обществын саашанхи хүгжэлтын шэглэлые тодорхойлхо зорилгонууд мүн болоно. КПСС доройтоһон байдалые дабан гаралгын программа дурадхаһан байна. Энэ программа ороной бухы политическэ хүсэнүүдтэ (социалис ба социалис бэшэ шэглэлэй) хабаатай, обществые хамтаруулан нэгэдүүлгэдэ зорюулагданхай. Экономическа бата бэхи байдалтай болохын тула нэн түрүүн политическэ ажабайдалда бээ бээ ойлголсолгын, Эхэ ороноо һандарал хохидолһоо абархын тула һаналаа нэгэдэлгын эрхэ байдал тогтоэгдохо ёһотой. Ороной зарим регионуудта оппозициин түлөөлэгшэд засаг гартаа абажа, түбэй шиидхэбэринүүдтэ харша ажал ябуулдаг болонхой. Иимэ байдалтай эбсэхэ эрхэгүйбди. Коммунистын нэрые, албанайнгаа үндэр тушаалые гансал бүри өхээр баяжахын тула хэрэглэһэн хүйхэрнүүд мүнөө үедэ үшөө байгаа ааб даа. Тиигэбшье үнэн бодото коммунистын һэшхэлтэй хүнүүд үсөөн бэшэ гэжэ этигэдэгбди. Юрын ажалша, алба хаагша, сэбэр һэшхэлтэй коммунистнууд ямаршье онсо эрхэнүүдгүй: гэр байратай болохын тула бултандал адли олон жэлэй туршада ээлжээндэ хүлеэдэг, гэртэнь харахада, хари гүрэнэй яларма толормо мебельшьегүй, үмсын машинашьегүй бэлдаг даа. Абяа аниргүй байхын орондо бухы оронтойгоо, үнэн сэхэ ажалша зонтойгоо хамта гүрэн түрэеэ һандарал хосороһоо аршалан хамгаалха хэрэгтэй. Үнэн бодото коммунист байбал, партидамни миниий дэмжэлгэ мүнөө үедэ тон хэрэгтэй гэжэ ойлгохо, ашаг үрэтэй, тодорхой ажал хэрэгээрээ коммунистын нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябаха болоно. Харин хүшэр үедэ партида туһалхын орондо партиһаа тэрьедһэн зониие хүсөөр байлгаһанай огто хэрэггүй гэжэ һанагдана. Иимэ зонтой хахасахадаа, партимнай улам бэхижэхэ, эзэргэнүүдтэнь шургаан ороһон зонһоо сэбэрлэгдэхэ бшуу.

Хамтынгаа хүсэ шадал, бэлиг шадабариие нэгэдүүлэн, хүшэр байдалай хүтэл дабажа шадахабди гэжэ найдагдана.

М. ЛАЗАРЕВА,
Улаан-Удын Октябрьска районой арадай судья, РСФСР-эй КП-гэй Буряадай рескомой штатна бэшэ лектор.

ОГТОРГОЙТОЙ ХЭЛСЭЭТЭЙ БЭШЭ АА

(Яруунын районой «Победа» колхозой жэшээ дээрэһээ хабарай тарилга тухай бодомжонууд)

Мүнөө жэлэй хагсуу хүйтэниие яруунынхид урданайхида орходоо урагшатайгаар дабажа гараа. Теэд һанаагаа амархань эртэ ааб даа. Олон зантай огторгойтой хэлсээтэй бэшэ аад, ямаршье уларил айладхахыень мэдэхэ юумэн байхагүй. Үнихэнэйшье бэшэ, хөөрүү хүнэй үбдэгсөө гэхээр саһан ороод, хуйтэрөө.

Тиибэ яабашье сагай уларил сагаараа тулажа ерэбэ ха юм. Хабарай хүдөө ажахын богонихон кампани ехэл харюусалгатай гэжэ мэдэнэбди. Энээниие яруунынхид һайн ойлгодог.

«Победа» колхозой баваа дээрэ районой түрүү механизаторнууд, агрономууд, инженернүүд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар, бусадшье мэргэжэлтэд нёдондо жэлэй дүнгүүдые шэнжэлжэ, мүнөөнэй байдалтай сауулжа үзэбэ. Сэхэ хөөрэлдөөн болоо. Нёдондо мяха, һү, нооһо үйлэдбэрилгоор район түсэбөө сүм дүүргээ һэн. Мүн ороһо абаха талаар түсэб 136 процент, хартаабха—114, овощ—137 процент, сенаж—103 процент бэлэлүүлэгдээ. Тиибэшье үбһэ тэжээл багаар бэлдэгдэһэн байна. Юундэб гэхэдэ, бороо ехээр орожо һаатуулаа. Малай условно толгой бүхэндэ оройдоол 9—10 центнер үбһэ тэжээл бэлдэгдэһэн байгаа. Теэд ажалшад, мелшад элдэб арга боломжонуудые хэрэглэжэ шадаа, ехэнхинь гарзагүйгөөр эуһаландаа ногоон дээрэ малаа гаргаба гээшэ.

Мүнөө үедэ район дотор 43 ажахы, предприяти сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри ябуулна, 14 бригадань арендэндэ гуримаар хүдэлнэ, ажахын тоосооной гуримаар 11 бригада. Үнэгэрһэн жэлдэ 16 бригада ялалашье ехэ алмалта хэхэ, өөһэдтөөшье, ажахыдаашье ехэ олзо олоо юм. Эндэ Цидып Доржиевич Митыповэй (Тэлимбэ), Н. Е. Климовэй (Үльдэргэ), А. В. Грековэй (Комсомольский һуурин), Ц. Ж. Ширабдоржиевай (Эгэтэ) хүтэлбэриилдэг коллективүүд шалгарна. Н. Е. Климовэй бригадын гэшүүн бүхэн 12 438 тухэригэй ажал хэ. Хэрбээ тарянай, үбһэнэй бригадануудай газар газарта нимээр хүдэлдэг һаань, ямар ехэ олзо олдохо, район хэр баяжаха байгааб?

Мүнөө жэлдэ тарянай үрэһэн оройшог бэлдэгдээ. Эндэ хэн эмэтэйб? Шалтгаанууд олон. Зарим ажахынуудта ороһо сэбэрлэдэг техникэ хуушараа. Урдань дээдын зургеануудай захиралтаар юу хээн хэгдэдэг һэн бээ.

Целиннэ, «Комсомольский», Яруунын, Инсэнгын совхозууд үрэһээ, сэбэрлэхэ, дулаан агаараар хатааха гэһэн, бусадшье агрономическа эрилтэдэ таарама ажалаа һуладуулаа. Саг эдээниие хүлеэхэ бэшэ.

Гүрэнэй зүгһөө мүнөө үедэ ажахы бүхэндэ анхарал хандуулагдажаяа болихо ха юм. Энээниие мэдэжэ байгаад, зарим агрономууд һуга һулдяа байна.

Нютагай сагай уларилда тааруулан бэлдэгдэһэн ороһоной үрэһэтэй ажахынууд бардам байдалтайнууд. Жэшээнь, «Победа» колхозой Б. Цыреновэй хүтэлбэриилдэг агрономическа албан 1986 онһоо хойшо элдэб сортнуудые туршажа, мүнөө ургаса һайнтай. «Сэлэнгэ», «лютенценс» сортын шэнжэс, «витим», «алтан булаг» ешмээн, «догой», «гэрэл» гэ... һэн обёос тариха юм. ... гын поли дээрэ олон ... ургамал шэнжэлэгдэ... дээ, аша үрэнь мүнөө «Гэрэл» обёос, «витим» мээн тарихада, гектар ... 25—35 центнер ороһон ... даг.

Мүнөө жэл тарянай ... тэжээл бэлдэлгын ... дээгүүр үтэжүүлгэ ... хэгдэг гэхэдэ, алдуу ... гүй. Үнгэрэгшэ жэлнүүд ... дуу дабтагдаба ха юм. ... зуура Эгэтын совхоз ... да», «Коммунизм» ... үтэжүүлгэ хэрэглэжэ ... болонхой. Тиимэһээ ... бусадайхиһаа һайн. Харин ... харюусалгатай ажалда ... хэрэгээр хандагдаг ... олон. Минеральна ... дотсор хэрэглэгдэнгүй ... һарабша доогуур ... даанхай байдаг.

Оньһон техникэ ... дээ гээшэб? Урданайхи ... ли элдэб шалтгаан ... байдаг саг үнгэрөө. ... найдаха саг тогтоно ... юундэ ойлгоногүйбди ... дондо хабарай тарилга ... лээр техникээ нягтаар ... хэлдэ абаһан зон ... хойнотуулхагүй. Харин ... дотор абаад харабал, ... механизмуудай 80 ... заһабарилагданхай юм. ... трактонуудай 70 гарахи ... һабарилагдаа. Плуг, ... торнуудые заһабарилга ... гайруулагдаа. Саг дээрэ ... шоод байһан ажахынуудта ... гэжэ богони сагта ... һайн шанартайгаар ... хаб? Запчастьнууд ... ропромтехникын» ... байһан юумэнһээ үлү ... гы.

43 600 гектар газар ... хахалагдаха. Запчастьнууд ... жуулгаар шэнгэн түлиш ... гүй хэрэгтэй ха юм. ... тарилгын хаһада 1900 ... дизельнэ түлишэ, 1400 ... бензин хэрэгтэй. Энэ ... гамнаха шухала.

«Победа» колхозой ... болонхон суглаанда ... шад таряа хуряалгада, ... жээл бэлэдхэлгэдэ ... хүдэлмэришэдтэ, агро... ска албанда, мэргэжэ... зооюулһан хандалга ... Имагтал колхоздо юунэй ... онойхид суглараеб гэ... дэ һүүлэй жэлнүүдтэ ... һайн үргаса абтана.

Хэрбээ арбан нэгэдэ... бан жэлэй хугасаада ... зэргээр 18 782 центнер ... һоной абтаһан һаань, ... хөёрдохи табан жэлдэ ... центнер ороһон хадаг... рин нёдондо «Победа» ... хозойхид 51760 центнер ... һо хуряажа абаа. Тэрэ... эзэн ёһоор хачаажа, ... ень дээшэлүүлжэ ... гэршэ мүн шуу. Тариль... никые суглараг... ... ническэ арга болом... тухай колхозой хүтэлбэ... шэд хөөрэжэ үгөө. Хамт... сэн, хамтын бодол ... тэй. Тиимэһээ бэ бэ... шэл абаха гээшэ ... гарзагүйшье. Ондоо ... ябажа, дүй дүршэл ... хаар өөрынгөө район ... хуршэ районһоо дуршэ... га тон үнэтэй гэжэ ... мэаар. Апрель һарын ... мүнөө хабарай тарилга ... хойшолуулбашье, ... туһатай байха гэжэ ...

Э. БУ...
худөө бэшэ...

Коммунистын нэрэ хүндэ

ҮНЭН СЭХЭ, УРАГШАА ҺАНААТАЙ...

Түнхэнэй аймагай Жэмһэг нютагай хүн зон Дулма Гомбоевна Сыбиковае ехэ 'багагүй һайнаар танидаг, ехээр хүндэлдэг гээшэ.

Тэрэ нухэрнай Саяанай совхозой түб болохо Жэмһэг тосхонһоо эүүн тээшэ 3 модоной зайда оршодог Улаан-Горхоной эрьедэ түрэһэн юм. Үхибүүн һаһаниинь тэндэл үнгэрөө. Һүбэлгэн басаган 15 наһанһаа түрэл Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздоо аха нүхэдөө дахажа, ажалай амтые багаһаа хойшо һайнаар мэдэхэ болоо юм. Тиимэһээ Дулма үетэн нухэдһоо нэгэ жэл Урда комсомолой зэргэдэ ороод, бригада соогоо түрүүшүүлэй тоодо гараа һэн. Удаань тэрэ комсомол нүхэдэйнгөө зуршалгаар, Хэрэнэй МТС-тэ нээгдэһэн табан һарын трактористын курсада һуреба. Тэрэ һуралсалаа эрхимээр дүүргэжэ, трактористын үнэмшэлгэ абаад, Дулма басаган удангүй сахаригта ХТЗ маркын тракторта һуужа, түрүүшын удэрһөө даалгабарияа 130—150 процент һайн шанартайгаар дүүргэжэ эхилээ һэн. Тэрээн тухай һайн һайхан үгэнүүдые 50-аад онуудта колхозой түрүү тракторист ябаһан Шагжа Баторовай хөөрэхые дуулаа һэм .

Дулма Гомбоевна Сыбикова комсомолой эмхиин даабаряар хүн зоной дунда хүмүүжүүлгын худэлмэри, ябуулхынгаа хажуугаар уншажа, бэшэжэ шадахагүй үндэр наһатайшуулда ном зааһан байха юм. Тиимэ худэлмэри оролдосо ехэтэйгээр ябуулһанайнгаа түлөө КПСС-эй райкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагданхай.

Хүндэ хүшэр 1938 ондо Дулма Гомбоевна Коммунис партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаба. Тэрэл, жэлдээ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи гарлалай депутадаар һунгагдаа. Уданшьегүй Улаан-Удын совет - партийна худөө ажахын хүтэлбэрилэгшэ - мэргэжэлтэдые бэлдэхэ һургуулида эльгээгдээ бэлэй. Коммунист-депутат Дулма Сыбикова тэрэ һургуулида һуража байха үедөө Тоорын, Еловкын болон бусад нютагай Соведүүдэй һунгагшадаар үүлэалга хэжэ, тэдэнэй захяануудые дүүргэхын тула охэ ажал ябуулдаг һэн. Һунгагшад нютаг нютагтаа библиотекэ, клуб, столово, һургуулиин байшан болон бусад барилгын асуудалнуудые табидаг байгаа. Тэрэнэй үшөө һуража байха үедэнь—1939 ондо партиин Улаан-Удын Центральна райком кандидадһаань ЗКП(б)-гэй гэшүүндэ абаа. Тэрэ гэһээн аяар 52 жэл үнгэрбэ. Үнгэрһэн саг соо коммунист Д. Г. Сыбикова бухы хүсэ шадалаа, зоной хэрэгтэ зорюулжа, түрэл партиингаа Устав, съезднүүдэй болон Пленумүүдэй тогтоолнуудые хүн зондо аша үрэтэйгөөр ойлгуулна. Тэрэниие коммунист-агитаторнай гэжэ нютагтань хэлсэдэг болоһоор үнинэй.

1941 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилжэ, амгалан тайбан ажал хэжэ ябаһан хүбүүд сэрэгтэ татагдажа, фронт мордоо һэн. Тэрэ хүндэ хүшэр байдалай тохёолдоод байхада, республикэн худөө ажахыда һайн мэргэжэлтэд хэрэгтэй болобо.

1941 оной июль һарада республикын Наркомземэй захиралтаар Дулма Гомбоевна Сыбикова Хэрэнэй МТС-тэ агрономоор томилогдожо, 1942 оной апрель хүрэтэр ажаллаба. Удаань дүршэлтэй болоһон агроном Ахын аймаг эльгээгдэжэ, худөө ажахын мэргэжэлтээр, һүүлдэнь КПСС-эй райкомой инструктораар, эмхидхэлэй - партийна таһагые даагшаар худэлөө.

1945 оной апрель һарада Дулма Гомбоевна Түнхэнөө бусажа, түрэл Ворошиловай нэрэмжэтэ ажахыдаа агротехникээр, аймагайнгаа мал ажалай, таряан ажалай һалбаринуудта ажаллаа.

Дулма Гомбоевна хаанашье, ямаршье ажалда ябахадаа хүнгэниие шэлээгүй, бэдэрээгүй. Харин партиин эльгээһэн газартань худэлжэ, ёһотой коммунист байһанаа гэрэлэгшэлжэ ябаа.

Коммунист Дулма Сыбикова нэгэнтэ бэшэ партиин Ахын Түнхэнэй райкомуудай бюроогой гэшүүнээр һунгагдаһан байха юм. Мүн тэрэшэлэн дайнай хойто жэлнүүдтэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой партийна организацие хүтэлбэрилөө. Тэрэ үедэ ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь байһан дайнай ба партиин ветеран П. С. Демин мүнөөшье хөөрэдэг заншалтай: — Би Дулма Гомбоевнае һайнаар танидаг, тэрэнэй ажал худэлмэреэр нэгэнтэ бишэ һонирходог байһан хүм. Д. Г. Сыбикова колхозой парткомой секретариин уялга дүүрэгэхэ зуураа аргагүй ехэ худэлмэри комсомолшуудай, коммунистнуудай, колхознигуудай дунда ябуулжа, худэлжэ ябаһан хүнүүдэй социалис уялганууда дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэ нүлөө үзүүлдэг һэн.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдэй гаргагдахада, түрүүлжэ ябаһан коллективүүдтэ Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шагнал хонин бэлэг барюулагдадаг байгаа. Энэмнай ехэ дэмбэрэлтэй юм гэжэ П. С. Демин мүнөөшье хөөрэдэг. Юундэб гэхэдэ, амиды хонин хадаа буряад заншалаар угаа ехэ удха шанартай. Нэгэдэхээр, түрүү аха заха эрэ хүндэ төөлэй табигдадаг, эхэнэртэ — үбсүүн нэрлэгдэдэг һэн. Бэшэ, бэшэ яһанууд доошоо мүн лэ нэрлэгдэжэ хубаагдадаг бэлэй. Ганса хотын шуһан юунээр сэнтэй гээшэб даа?

Монгол угсаатан хониной эльгые дотор дебша өөхэндэнь орёожо галай сог дээрэ шараад һугабша хэжэ эдидэг заншалтай...

Ажалдаа амжалтатай ябаһанайнгаа түлөө коммунист Д. Г. Сыбикова хэдэн олон медальда хүртэнхэй. Дулма Гомбоевна Сыбикова мүнөө 72 наһатай болобошье, түрэл партиингаа мүнөө үеын байдалаар һонирходог, хүн зондо ойлгуулжа үгэдэг юм.

Нютаг бүхэндэ бухы наһаяа, хаба шадалаа хүн зондо үгэжэ ябаһан коммунистнууд олон байдаг. Теэд мүнөө Коммунис партиин журамай һуларбашье, анханһаа сэбэр сэхэ ябаһан коммунистнууд тэрэл зангаараа ябалсадаг гээшэ. Би Дулма Гомбоевна Сыбикованае 1950-яад онһоо һайнаар танидаг ба ажал дээрээ ямараар худэлжэ байһыень мэдэдэг хүм. Теэд би тэрэ коммунистын хэлэлэн үгые дэмжэжэ, хорёод наһатай боложо ябахадаа, ажал дээрээ хэрэглэдэг байгааб. Юуб гэхэдэ, тэрэ үедэ таряа хуряалгада зургаан намарай туршада комбайн жолоодожо, «Путь Ленина», «Гигант» ажахынуудта ажаллааб. МТС-дэ худэлхэ зуураа тэрэ коммунистые үндэр дээрэ тооложо ябадаг һэм даа.

Б. ЗИРБАЕВ,
СССР-эй арадай гэгээрэлэй отличник.

«Буряттрикотажбыт» нэгэдэлэй 1-дэхи салондо трикотаж хубсаһа өөхөөһөн гадна, хуушарһан хубсаһа һэльбэн шэнэлиэ. Коллективэй худэлмэри һүүлэй үедэ бүришье ехэ болоо. Хүнүүдэй захил саг соонь дүүргэхын тула өёдолшод хөёр халааанда худэлнэ. 1-дэхи участогта найман өёдолшод худэлнэ. Оёдолшод Наталья Афанасьева, Наталья Веняш, Татьяна Залюбовская, Тамара Голубева гэгшэд коллектив соогоо шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тамара Петровна Голубева 22-дохи жэлээ худэлнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УҺАЛНА, ҮТЭГЖҮҮЛНЭ, ТАРИНА

Бүри хабар эртүүр эндэхи луговодууд сабшаландаа гаражa, һайрам тогтоожо, һүүлдэнь һубаг ханаабуудта уһанай бии болоходо, тэрээгээр газараа уһалжа эхилээ юм.

Мүнөө «Заганский» колхозой үнинэй луговодууд адли нэрэтэн—Леонид Алемпьевич болон Геннадий Васильевич Ивановууд 270 гектар сабшалангаа түлэг уһалжа байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, ганса уһалалгаар үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абахань бэрхэтэй. Тиимэһээ тэдэнэр сабшалан дээрээ шэбхэ горитой гаргуулһан юм. Мүнөө бухы газарай уһалагдахын урда тээ трактарист А. Я. Асамкин тусхай балуураар тэрэ шэбхыень тараажа, хурьһэндэ нидхэрэн оруулжа байнхай. Тэрэшэлэн сабшалангайнь зарим хубида минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдана. Эндэ трактористнар Н. Ф. Будников, Р. А. Леонов гэгшэд РУМ түхэлэй түхеэрэлгэ тракторнуудтаа шаггагалаад, үтэгжүүлгэ сасана.

Энээнтэй хамта ажахыда хабарай тарилгын худэлмэри удэрһөө удэртэ эршэдхэгдэнэ. Арендэнэ гуримаар худэлдэг гурбан звено хабарай тарилга үнэгэргэжэ байна. Тэдэниие дүршэлтэй механизаторнууд В. К. Ревенский, И. М. Платонов, М. Я. Ревенский гэгшэд хүтэлбэрилдэг.

Василий Ревенскиин звено имагтал ороһо таряа ургуулдаг юм. Тиихэдэ Михаил Ревенскиин даадаг звеногойхид элдэб ургамалнуудые ургуулха байна. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ тэдэнэр 1090 гектарта шэниисэ, 1329 гектарта обёос, 363 гектарта зелёнко, 140 гектарта донник сенаж болгохоор тарижа ургуулха юм.

Сагай уларилай тогтууригуй байгаашье һаань, ажахын таряашадай звеноууд тарилгаяа хаһа сагтань хэжэ дүүргэхэ, луговодууд бүһал газараа һайнаар уһалха, байха гэжэ этигэдэнэ.

В. ШИРДАРМАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО ЛАВРЗ-дэ

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЫЕ ҺУРГАНА

Хэнэйшье мэдэһээр хүтэлбэрилхы кадрнууд заводто дуталдажа байдаг гээшэ. Иленгаяа цехэй начальнигуудые, тэдэнэрэй орлогшонорые, мастернуудые олохонь бэрхэтэй юм. Тиимэһээ техническэ һуралсалай таһаг хүтэлбэрилхы тушаалнуудта дэбжүүлэгдэхэ хүнүүдэй һуралсал февраль һарада эмхидхээ һэн.

Улаан-Удын МЖК-тай хэлсээ баталжа, эдэ хүнүүдэй хүтэлбэрилхы шэнжэ шанарые тусхай методикоор шалгажа үзөө. Тиигэжэ шалгалтада хабааданан 69 хүнэй 20-ниинь эгээл олон очко абажа, шэлэн абтаа. Апрель соо тэдэнэр һуралсалда үргэлжэлүүлжэ байна. Мэргэжэл дээшэлүүлгын бүхсоюзна институдай Эрхүүгэй филиалай багшанар «Мүнөө үеын хүтэлбэрилэгшын һургуули» гэһэн программаар хахад һарын туршада хэшээлнүүдые үнгэргэжэ, эрдэм мэдэсыень шалгаа юм. Тиин энэ һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр цехэй начальнигай тушаал эзэлхэ эрхэ олгоһон үнэмшэлгэнүүд тэдэнэртэ барюулагдаа.

ХҮНДЭ БАЙДАЛДА

Һүүлэй үедэ вагонуудые заһабарилга хүшэр болонхой. Иленгаяа ГДР-тэ бүтээгдэһэн вагонуудые заһабарилхада хэрэгтэй запас хэрэгсэлнүүд, материалнууд олоор дуталдана.

Бүхсоюзна социалис мүрысөөндэ илаһан Юрий Александрович Латкичай бригадын коллектив вагоной электро-түхеэрэлгэнүүдые заһабарилдаг юм. Энэмнай тон орёо, харюусалгатай худэлмэри гээшэ. Иимэ түхеэрэлгэнүүдые һайн шанартайгаар заһабарилхын тула түгэс эрдэм мэдэсэтэй, дүршэл шадабаритай байха хэрэгтэй. Тиимэһээ бригадын гэшүүд хуушан детальнуудые һэльбэжэ, шэнэлжэ, нарижуулжа, заһабарилха баатай болоно. И. М. Емельянов, В. С. Порядков, Ю. И. Акулов, В. В. Алексеев, Н. Г. Гринченко гэгшэд тон орёо, нарин худэлмэри хэдэг байна.

З. ЩЕВЦОВА.

ГЭЭЛТЭ ХОРОЛТОНЬ ТУЙЛАЙ ЕХЭ

Забастовконуудай удаарха бүри хамтын гээлтэ хоролто түйлай ехэ болоно гээд СССР-эй Госкомстадай тоо, баримтанууд соо тэмдэглэгдэнэ.

Март соо энэ шэлтагаанаар орон дотор 218 миллион түхэригэй продукци гээгдэһэн байна гээд ТАСС-ай корреспондент мэдээсэнэ. Гадна гол предприятинуудай ажалаараа холбоотой зоной гээлтэ хоролто энэ тоодо ороногүй бшуу. Үнгэрэгшэ һарада, забастовконуудай олошорһон үедэ 542 предприяти, тэрэ тоодо зуу гаран шахта зогсоогдоо һэн. Тэдэ эгээн ехэ гээлтэ хоролтодо ороһон байна. Бусад эмхинүүдынь (барилгын хэдэн эмхиһээ бэшэниинь) жэжэнүүд, материальна продукци үйлэдбэрилдэгүй байгаа. Тиигэжэ 1169 мянган хүн-үдэр гээгдэһэн байна. Тэрэ тоодо Росси дотор — 573 мянган, Украинада 577 мянган хүн-үдэр гээгдээ. Апрель һарын дүн хамтын тоо баримта үгы, гэбэшье тэрэ ямар байхаб гэжэ таамаг хэлэмээр. Юуб гэхэдэ, байдал улам муудажа байна бшуу.

Тодорхой гээлтэнүүд ямар гээшэб? Нютаг нютагһаа абтаһан мэдээсэлнүүд һанаа зобооно: «Воркутауголь» нэгэдэлэй гээлтэ хоролто 700 мянган тонно боложо, хэрэглэгшэд 600 мянган тонно нүүрһэ абаагүй. Хэдэн шахтануудые зогсоохо, һургуулида ороодүй үхибүүдэй эмхинүүдые хааха асуудалнууд харамжада табигданхай.

Кузбасста долоон хоногой эсэстэ дүрбэн томо уурхай, 76-най 45 шахта зогсоогдоһон байна. Горнягууд металлургнуудта 800 мянган тонно, бусад эд хэрэглэгшэдтэ бүри ехэ үритэй болонхой. Март һарынхида орходоо апрель соо һалбариин хүдэлмэри хоёр дахин түргөөр муудажа байна.

Шахтернуудай забастовконууд металлургическа, машина бүтээлгын, химическэ заводуудай цехүүдтэ, харин мүнөө — полинууд дээрэ хүндөөр сууряатаа.

Новолипецкэ металлургическа комбинат дээрэ түүхэй здэй үгы байһан дээрэһээ кокс горгагдахаяа болинхой. Пеэшэнүүдынь һандаран һалана. Бусалжа байһан шэнгэн зүйлые гараараа, хүрзөөр абажа хаяха баатай болоно. Эдэ бүгэдые һэргээхын тула олохон жэл хэрэгтэй болохо.

Домнонуудай зогсоогдоһон дээрэһээ Кузнецкэ металлургическа комбинадай коллектив апрель һарада 10 мянган тонно шэрэм дутаагаа. Бухы юумэн түхэреэлээд лэ һөөргөө бусажа ерэнэ. Мүнөө нүүрһэшэдэй өөһэдынь захил дүүргэгдэхээ болинхой.

Черепповецкэ металлургнуудай туһаламжа эрихэдэнь, воркутагайхид ульһатай нүүрһэ эльгээжэ захалаа. Теэд Воркутагай 13 шахтын 12 дээрэнь горнягуудай забастовко үргэлжэлөөр.

Нүүрһэ эльгээжэ захалаагүй һаатнай, Воркута руу юумэ зөөхэеэ болихобди гээд Хойто зүгэй түмэр замай хүдэлмэрилэгшэд шахтернуудта шанга эрилтэ табиһан байна.

Челябинскын металлургическа комбинадай доменно табан пеэшэнэй нэгэниинь лэ шэрэм хайлуулна. Конверторнэ цех, прокатна 7 станок хүсэд зогсоогдонхой, коксово батарейнүүд унтаргаагдана. Комбинат хаагдаха туйлдаа хүреод байна. Тиигэбэлнь 5 мянга гаран эд хэрэглэгшэдтэ металл эльгээгдэхээ болихо бшуу.

Орон дотор бухыдоо доменно 34 пеэшэн зогсоогдоод байна.

Союзна правительствын политикада, Премьер-министрэй хүдэлмэришэн ангида ямараар хандадаг ушарые элдэб ондоогоор тайлбарилжа болоно

ТОЛИЙ

...шубуунай дали хүндэ, ...отой хүнэй үгэ хүндэ.
(АРАДАЙ СЭСЭН ҮГЭ).

— Абдаргана малтахада болохо, алтан дэлхэйн хэшэгтэ хүртэнгүй яахабта? Зүгөөр газар гэмтээжэ болохогүй. Юундэ энэ газарай хүрьһэ урбуулаад орхёобта? Эндэш ногоон ургахагүйл. Сабшалан бэшэ болгохолта. Малшье эндэш эдеэлхэгүйл. Хажуур эбдэрхэл. Дэгнүүлээ һөөргэнь байһан газартань тэрэ янзаарнь хээд гэшхэгты. Жэгдэлээд орхихо юм. Иигээд!—гэзэ, өөрөө хэжэ харуулба. Харахадамнай, хүнэй малтаһан гэжэ мэдэхээр бэшэ болоод байба.

Хара торюун малтаһан нүхыемнай бүглүүлбэ.

— Улаан хушуунай бооридо баһал малтаад орхиһон байна һэнта. Тэрэнээ бултыень иигэжэ заһаарайгты! Би зорюута ошожо харахаб. Зай гү?—гээд тэрэ хандаба.

— Зай, зай, ойлгоообди. Хожом иигэжэ орхихогүйбди,— гэлдэбэбди. Үндэр ахай саашаа аалихан ябашаба.

— Эдэнэй сабшалан бэшэ ха юм. Юуштэ гээшэб? Хүндэлэндэ хүлөө хэжэл ябаха, муухай үбгэн даа.

— Үгы, тон зүб хэлэнэ. Нээрээ сабшалан гутаажа ябадаг байгаабди. Хажуур мохоо болгохо. Харыт. Бухал үбһэнэй гараха газарые юун болгоо гээшэбибди? Хожом лэ дахин бү дайралдая. Хоёрдохёо иимэ юумэ хэжэ ябатараа баригдаа һаа, одоол шангаханаар һунаалгахабди.

— Бүхы малтаһан газарнуудаа заһая. Мүнөө заһаагүй һаа, үбһэн соо баригдахабди.

— Зүб хэлэнэш. Тиигэе. Яагаа бэрхэ үндэр ахай ерэжэ хэлэбэ гээшэб? Хэлээгүй һаань, хабартаа хэды ехэ газар эбдэхэ байгаа гээшэбибди?

— Намайгаа хайрлагты. Би үндэр ахай тухай муу үгэ бүруу хэлээб. Бусаажа абанаб.

— Зүб бусаажа абааш, Хэлэхэдэш, би аягүйрхэжэ байгаа һэм.

Үндэр ахай манайда ерээд һуугаа. Би һахы һалаг дэгэлээ үмдэжэ байнаб. Тобшоёо тобшолжо яданаль. Намайе хаража һууһан Үндэр ахай:

— Тобшоёо дорохоо тобшолжо захалдаг юм. Хүн хубсалхадаа, дорохоо хубсалдаг бэшэ гү? Үмдэ, гуталаа үмдөөд, эгээл һүүлдэ малгайгаа үмдэхэ. Хубсаһаяа тайлахадаа, дээрэһээ эхилдэг. Малгайгаа абаад, дэгэлээ тайлаха. Тэрээн шэнги хүн, дорохоо тобшоёо тобшолдог, шагтаяа дорохоо шагталдаг ёһотой юм. Тайлахадаа, дээрэһээ эхилдэг юм. Тинхэдээ зүб хубсалжа, ута наһатай болохош,— гэбэ.

Зунай һайхан нарата үглөөгүүр байгаа. Би оройшог мүндэлөөд, газаа гаража, газар гэтэжэ ябатарни, хажуудам Үндэр ахай хаража байнаная:

— Юундэ дороо газар харанабши? Гахай бэшэ, хүн ха юмши. Үглөөгүүр бодоод, түрүүн газаа гарахадаа, огторгой шэртэхэ. Тиигээд нютагайнгаа үндэр хадын орой харяха юм. Сээжэ һонор, ухаан һэргэг, нюдэн хурса болохо. Тиигээд тала дайдаяа ажаглаһан хүнэй малтаһан гэжэ мэдэхээр бэшэ болоод байба.

Хара торюун малтаһан нүхыемнай бүглүүлбэ.

— Улаан хушуунай бооридо баһал малтаад орхиһон байна һэнта. Тэрэнээ бултыень иигэжэ заһаарайгты! Би зорюута ошожо харахаб. Зай гү?—гээд тэрэ хандаба.

— Зай, зай, ойлгоообди. Хожом иигэжэ орхихогүйбди,— гэлдэбэбди. Үндэр ахай саашаа аалихан ябашаба.

— Эдэнэй сабшалан бэшэ ха юм. Юуштэ гээшэб? Хүндэлэндэ хүлөө хэжэл ябаха, муухай үбгэн даа.

— Үгы, тон зүб хэлэнэ. Нээрээ сабшалан гутаажа ябадаг байгаабди. Хажуур мохоо болгохо. Харыт. Бухал үбһэнэй гараха газарые юун болгоо гээшэбибди? Хожом лэ дахин бү дайралдая. Хоёрдохёо иимэ юумэ хэжэ ябатараа баригдаа һаа, одоол шангаханаар һунаалгахабди.

— Бүхы малтаһан газарнуудаа заһая. Мүнөө заһаагүй һаа, үбһэн соо баригдахабди.

— Зүб хэлэнэш. Тиигэе. Яагаа бэрхэ үндэр ахай ерэжэ хэлэбэ гээшэб? Хэлээгүй һаань, хабартаа хэды ехэ газар эбдэхэ байгаа гээшэбибди?

— Абдаргана малтахада болохо, алтан дэлхэйн хэшэгтэ хүртэнгүй яахабта? Зүгөөр газар гэмтээжэ болохогүй. Юундэ энэ газарай хүрьһэ урбуулаад орхёобта? Эндэш ногоон ургахагүйл. Сабшалан бэшэ эдеэлхэгүйл. Хажуур эбдэрхэл. Дэгнүүлээ һөөргэнь байһан газартань тэрэ янзаарнь хээд гэшхэгты. Жэгдэлээд орхихо юм. Иигээд!—гэзэ, өөрөө хэжэ харуулба. Харахадамнай, хүнэй малтаһан гэжэ мэдэхээр бэшэ болоод байба.

— Улаан хушуунай бооридо баһал малтаад орхиһон байна һэнта. Тэрэнээ бултыень иигэжэ заһаарайгты! Би зорюута ошожо харахаб. Зай гү?—гээд тэрэ хандаба.

— Зай, зай, ойлгоообди. Хожом иигэжэ орхихогүйбди,— гэлдэбэбди. Үндэр ахай саашаа аалихан ябашаба.

— Эдэнэй сабшалан бэшэ ха юм. Юуштэ гээшэб? Хүндэлэндэ хүлөө хэжэл ябаха, муухай үбгэн даа.

— Үгы, тон зүб хэлэнэ. Нээрээ сабшалан гутаажа ябадаг байгаабди. Хажуур мохоо болгохо. Харыт. Бухал үбһэнэй гараха газарые юун болгоо гээшэбибди? Хожом лэ дахин бү дайралдая. Хоёрдохёо иимэ юумэ хэжэ ябатараа баригдаа һаа, одоол шангаханаар һунаалгахабди.

— Бүхы малтаһан газарнуудаа заһая. Мүнөө заһаагүй һаа, үбһэн соо баригдахабди.

— Зүб хэлэнэш. Тиигэе. Яагаа бэрхэ үндэр ахай ерэжэ хэлэбэ гээшэб? Хэлээгүй һаань, хабартаа хэды ехэ газар эбдэхэ байгаа гээшэбибди?

ҮНДЭР АХАЙН ҺУРГААЛНУУД

Үндэр ахай үбгэдөөр хөөрэлдэжэ һууба. Тэрэнэй һөөрэһэн юумэ ходоодоо һонин, үльгэр, онтохо шагнаһан шэнги байдаг хадань байжа шагнанаб. Үндэр ахай хөөрэнэ:

— Саашадаа мяхан табагуудаа һайнаар заһаха, зүб табиха хэрэгтэй. Хонинойнгоо мяха үе үеэрнь булгалжа эбдэхэ юм. Һүхөөр сабшажа огто болохогүй. Худын түрүүдэ табигдадаг төөлэй, худагын түрүүдэ —ууса, ноён гү, али лама хүндэ табигдадаг үбсүүн. Эдэ гурбан түрүү нэрэтэ мяхан табаг болоно. Саашань һубаряад, табагай түрүү мяхан гэхэдэ, хоёр дала, хоёр адхаал, хоёр һүүжэ, хоёр шагайта, хоёр можо, хоёр харти, хоёр ургэн. Хамта арбан долоо болобо гү? Амаргал гээшэ хони алаһан хүнэй. Нюрган, хуэүүн, ханшар, һүүл, гуяын хара мяхан, гэдэһэн дотор, эльгэн, зүрхэн бүгэдые арбан долоон табаг соо тэгшээр хубаажа хээд, эгээл дээдэ таладань табагай түрүү нэрэтэ мяха табихат. Мяхан табаг заһагдаба гээшэ даа. Гурбан айлшадта нэгэ табаг табихадатнай, табин нэгэн айлшадта хүрэхэ. Зуун айлшадта хоёр хонин хэрэгтэй.

— Үргэ, харти табихагүйдэ яаха юм? Аягүй бэшэ гү?—гэбэ нэгэ хүн.

— Табагай түрүү мяханай тоодо ябана бшуу,— гэжэ Үндэр ахай харюусаа һэн.—Эгээл доодо захада һууһан залуушуулда табигдадаг юм ааб даа. Харти, үргэ табяа гэжэ хэншье шалшаагүй юм. Харин үбгэдөөр хүндын дүхэригтэ һуужа, шарууһан хүндэдэ хүртэнэндөө баярлажа омогорхон мордогшо болэйбди. Арадайнгаа ёһо заншал хэн буруушааха гээшэб?..

Цокто НОМТОЕВ,
Буряадай арадай уран зохёолшо.

ҮГЭДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН РАССКАЗУУД

Д. ОШОРОВ

УНТАДАГ

Нарай үхибүүгээ угаа зохидхоноор эжынгээ мансылхада, Эрхэтэ харадаг, заримдаа туһалдаг байба.

Сагаалганай урдахана саб сагаахан хонининь хурьгалба. Тэрэнь һүүлээ годиг-годиг шодолзуулан байгаад, эхээ хүхэыень хараад, Эрхэтэ асууба:

— Эжы-аа, эжы, Даримамнай маамаагаа хүхэхэдөө, маадайдал һүүлээ шодолзуулдаг гү?

— Үгы ааб даа! Үхибүүндэ ямар һүүл байба гээшэб?!— гэжэ эжынь хэлэбэ.

Эрхэтэ нэгэ хэды соо аниргүй байгаад, дахин иигэжэ асууба:

— Эжы, энэ хонимнай нарай хурьгаяа юундэ мансылнагүйб?

— Ши ойлгожо байгаад юугээ хэлэнэбши, хонинһоо өөрөө асуугыш!—гэжэ эжынь баһал харюусаба.

ҺАРА

Бишыхан Володя түб түхэреэн һара хараад, эжыһээнь асууба:

— Эжы-аа, эжы, һара, фонарьта адли, столбодо үлгөөтэй байдаг гү?

— Үгы, юу хэлэнэш, тиимэ бэшэл!

— Тээд, һара газарта юундэ унашадаггүйб?

Эжынь хүбүүндээ иигэжэ харюусаба:

— Һургуулида ороходошни, багшанар энэ асуудалдашни харюусаха байха.

ДАБҺАТАЙ ДАЛАЙ

Нэгэтэ бишыхан Данзан абаһаа асууба:

— Баабай, далайн үһан дабһатай юм гэжэ Таня хэлээ һэн, зүб гү?

— Тон зүб, үнэхөөрөө далайн үһан дабһатай юм.

— Далайн үһа уужа болодог гү?

— Үгы, далайн үһан уумаар бэшэ гашуун дабһатай юм.

— Баабай, хэрбээ далайн үһанай дабһагүй байгаа һаань, загаһад үһыень дуулһан уужархиха байгаа алтай?

— Үгы ааб даа, загаһад дабһагүй үһан соошье байхадаа, нуурай гү, али горхоной үһа дуулһан уужархинагүй бшуу,— гэжэ абань хубүүндээ ойлгуулба.

ТУҺАЛАГШАД

Таня һургуулиһаа ерэмсээрээ, табатай дүүдээ томоотойгоор хэлэбэ:

— Баяр, би октябренок болооб, үглөөдэр класстаа дежурнаб. Үглөөдэр һургуулидаа ошожо, Дарима Будаевнада туһалхаб. Форточкоёо нээжэ, класс соогоо сэбэр агаар оруулхаб. Хэшээлэй һүүлээр бултадаа класс соохёо хуряажа сэбэрлээд, гэртээ тарахабди. Октябрятанууд — оролдосотой үхибүүд гээшэ.

— Би гэр соогоо дежурлахаб. Эжыдээ туһалхаб: нааданхайнуудаа байрадань табихаб, хубсаһа хунараа үлгэсэдэ үлгэхэб,— гэжэ Баяр хэлэбэ.

ХУХЭ БУХА

Буда үбэлэй амаралтын үедэ абгындаа ошобо. Тэдэнэй гэр ойн захада һэн. Нэгэтэ үүдэнэй нээгдэхэдэ, үбсүүндээ хара һудалтай, сагаахан хасартай, шарахан сээжэтэй хухэ буха гэртэнь ниидэжэ орошобо.

Эдеэнэй стол дээрэ тэрэ һуугаад, хилээмэнэй бутархай тоншожо оробо.

— Үбэлэй сагта жэжэхэн шубуудай эдихэ юумэн хомор болодог. Тиигээд энэшни гэртэ орожо ерээ. Бү дайла,— гэжэ абгань хэлэбэ.

Тэрэмнай бүхэли үдэртөө эдеэнэй үлэгдэл түүгээд, һуни болоходо, пеэшэн дээрэ ниидэжэ гараад, унтадаг байгаа.

Хэдэн хоногой үнгэрхэдэ, хүнүүдтэ бүри дадажа, хараһан лэ юумэеэ тоншожо, гэмтээдэг болобо. Нэгэтэ абгань Будада иигэжэ хэлэбэ:

— Энэшни хүндэ амар заяа үзүүлхэеэ болибо. Бишыхан гэр дархала, тэрэнээ модондо үлгөөд, хоол табижа үгэл даа.

Хабар болоходо, хухэ бухань ой руугаа ниидэжэ ошоһон юм.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Ургасын ехэ — ажалһаа,
Ухаанай ехэ — эрдэмһээ.
Уран хүнэй хүрган хүрдан,
Ухаатай хүнэй үгэ сэсэн,
Хэлэһэн үгэдоо хүрэхэ,
Эхилһэн ажалаа бүтээхэ.
Үнэн үгэ
Арсаланһаа хүсэтэй,
Элдин дэлхэйдэ —
Эб һайрамдал хэрэгтэй.
Арад зондо
Амгалан байдал хэрэгтэй.
Өөрынгөө нютагта
Яһаяа орхихо,
Хүнэй нютагта
Нэрэеэ орхихо,
Зүб юумэн
Зүрхэнһөө халуун,
Буруу юумэн
Булшанһаа хуйтэн.
Хуниие нүхэрөөрнь танидаг,
Нүүрһые дүрэхөөрнь шалгадаг.
Һайн хүн хэһэнээ хөөрэдэг,
Муу хүн эдиһэнээ хоорэдэг.
Аха дүүнэр эбтэй һаа,
Абдаршье алтан хэрэггүй.
Хүн болохо багаһаа,
Хүлэг болохо унаганһаа.
Хабарай үдэр
Жэлые тэжээдэг.
Нютагай шорой — алтан.
Түрэл орон — түрэһэн эхэ.

(Хэжэнгын 1-дэхи дунда һургуулиин һурагшадай суглуулбариһаа).

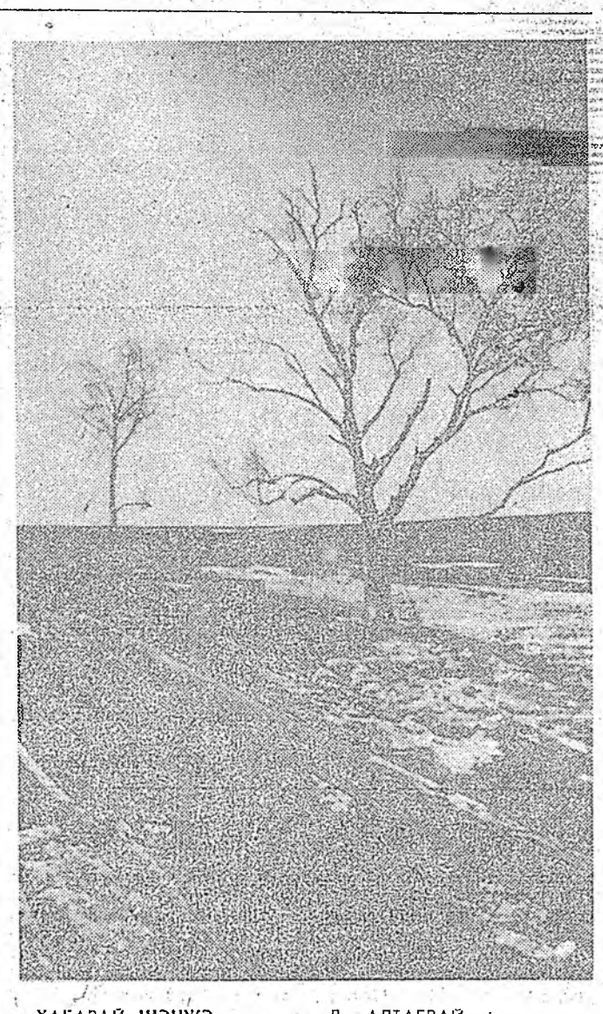

ХАБАРАЙ ШЭНЖЭ. Д. АЛТАЕВАЙ фотоэтюд.

ЁОХОРОЙ ДУУНУУД

Ерыт, орыт иаадандаа,
Ёохор иаадан хуушараа,
Хуушарһыень шэнэлжэ,
Шэнэ ёһоор хатарая.
Ангарынгаа оёорһоо
Алтан шулуу бэдэрэе,
Алаг сээжын оёорһоо
Аятай зугаа бэдэрэе.
Сэлэнгынгээ оёорһоо
Сэгээн шулуу бэдэрэе,
Сэсэн сээжын оёорһоо
Сэнтэй зугаа бэдэрэе.
Арбан сагаан хургаяа
Адхан байжа хатарая,
Аман соохи зугаагаа
Хэлсэн байжа хатарая.
Хорин сагаан хургаяа
Холбон байжа хатарая,
Хоолой соохи зугаагаа
Хэлсэн байжа хатарая.
Алтай, Хангайдаа ябахадаа,
Алаг даагандаа найдая.
Арад зондоо ябахадаа,
Алаг нюдэндөө найдая.
Уһан далайдаа ябахадаа,
Онгосо, шамдаа найдая.
Улад зондо ябахадаа,
Нүхэр, шамдаа найдая.

С. БАБУЕВАЙ
суглуулбариһаа.

ЛОРГОШЫН ДОЛООН ҺОГТУУШУУЛ

(Шог хөөрөөн)

Обгтоной доргошо хүхүүрэй өөл долоон хубуутэй бэлэй. Тэдаа ангууша хубууд һэн ха. Нэбууд ойдо гаража агнаад, олзо оогтоо оробо. Түүдэг ехэр нохгай мяха шанаба, һогтоторо Архи уужа алмайрһан аха дүүн нойрто абтахада, түүдэгэйнь алдууржа, нэгэ хубүүнэйнь тоборог болторо дүрэшэрнь мангарлаһэн хубууд моуллэбэ, ганзагаяа зохёсбо. Тээд эл олдохо юм бэшэ. Энэ тэшэлжэ ябаһаар, эмээлгүй үлэһэниинь үнэһэн соолоо гуулин дүрөө оложо, ехэер гайхажа шалшарантаһан гэхэ:

— Һөөа! Энэмнай хэнэй дүеэ бэ-э!

Бэшэниинь энэ дүүгэйнгээ эмээлэй үнэһэн болоторо дүрэшоод, гансал зэд дүрөөнүүдэйнь үлэһые ойлгоходоо, тэрэнээ наада барижа, хухэ модон болоторо энеэлдэһэн гэхэ. Мүнөө сагта галзууд обгтоной доргошо хүхүүрэй хүнүүд уулзахадаа: «Энэ хэнэй дүеэ бэ-э?» гэжэ хүхин танилсадагынь, тиигээд «доргошын долоон һогтуушуулай» алиниинь байгаа хабибди гэлсэжэ энеэлдэдэгынь һонин юм.

М. БАТОИН.

Л. Л. Линховоиной нэрэмжэтэ дуушадай бүхэроссин һайндэр

БУЛТЫЕТНАЙ УРИНАБДИ!

БУРЯАД эрхим дуушадаймнай нэгэн байһан Линховоиной нэрэмжэтэ дуушадай бүхэроссин нэгэдэхи фестивалиин соносхогдоһон тухай мэдээсэл танай газетэдэ толилогдоо һэн. Энэмнай хадаа манай республикын соёлой ажабайдалда сэгнэшэгүй ехэ үйлэ хэрэг боложо тодорхо байһаниинь дамжаггүй. Харин фестивалиин нээгдэхэ үдэр хүрэтэр балайшье олон хоног үлэбэгүй.

Яагаад фестивалиин үнгэрхөөр түсэблэгдэһэн тухай ушагшадта һануулая. Зарлагдааша фестиваль байгша оной ИЮНИИН 1-дэ нээгдэхэ юм. Тэрэ үдэшэ Маркиан Фроловой «Энхэ-Булад баатар» гэжэ оперо харагшадта дурадхагдаха байна.

Хүгжэмтэ түб хотонуудһаа бууһан искусствын бэрхэшүүлые манай театрай тайзан удаадахи үдэртэнь уриха. Москва, Ленинград, Тбилиси, Якутск; Таллинн, Алма-Ата, Куйбышев, Свердловск, Новосибирск, Воронеж, Омск, Эрхүү — манай ороной оперно искусствын хүгжэжэ байһан иимэ олон городуудай түлөөлэгшэд фестивальда хабаадаха байна бшуу. Үнгэрхэдөө, хилын саанаһаа, онсолбол, Монголһоо, Хитадһаа, Италиһаа, Польшоһоо мэдээжэ дуушад уригдаа. Тэдэнэр урилгыемнай хүндэтэй дээрэ хүлеэжэ абаха аабза гэжэ найдагдана.

Бэлиг түгэлдэр дуушан байхаһаа гадна, аргагүй бэрхэ актёр гэжэ П. Л. Линховоиниие суурхуулһан хүгжэмтэ зохёолнууд фестивалиин программада оруулагдаа гэжэ ойлгостой ааб даа. Ямар зохёолнууд бэ гэбэл, дээрэ нэрлэгдэһэн оперноһоо гадна, П. И. Чайковскийн «Иоланта», А. П. Бородинай «Игорь тайжа»», М. П. Мусоргскийн «Борис Годунов», Дж. Россинийн «Севилиин һахал хюһагша»... Үгэһөө улам хэлэбэл, «Севилиин һахал хюһагша» шэнээр найруулагдан, майн 17-до театрайнгаа тайзан дээрэ дахин табигдахаяа байна.

Июниин 4-дэ театральна ехэ үдэшэдөө зониие урихабди. Энэ үдэшэмнай агуулехэ дуушанаймнай ажабайдалда, зохёохы ажалда зорюулагдаха юм. Лхасаран Лодоновичой нютагаархид, хамта ажаллаһан нүхэдьнь, шабинарынь дуушан тухай дурдажа, үгэ хэлэхэ; Линховоиной дурасхаалда зорюулагдан, Агада болоһон 1-дэхи ба 2-дохи конкурсдо илажа гараһан залуу дуушад дуратай дуунуудыень дуулаха.

«Дуу дуулалгын буряад искусство» гэһэн темээр республика доторнай зохёохы ажалай түрүүшын конференци һонин байха ёһотой. Энэ хөөрэлдөөндэ хүн бүхэн хабаадаха эрхэтэй юм.

Үшөө нэгэ һонин үйлэ хэрэг бидэнэрые хүлеэнэ. Тэрэ хадаа фестивалиин үдэрнүүдтэ хараалагдаһан залуу дуушадай концертнүүд. Магад тэндэ шэнэ нэрэнүүд тодорхо аалам? Яабашье залуу дуушадай концертнүүд өөһэдтэнь ехэ хэшээл болохо байха.

Имагтал манай театрай тайзан дээрэ концерт үнгэрхэ бэшэ юм. Тэдэ үдэрнүүдтэ Ниитын-политическэ түбэй байшан соошье хүгжэм зэдэлхэ: эрхим мастернуудай, залуу дуушадай концерт зэргэ боложо байхаар хараалагдана.

Тиигээд лэ июниин 10-да ехэ концерт болоод, фестиваль түгэсэхэ юм.

Иигээд хараад үзэхэдэ, фестивалиин арбан үдэр нилээдгүй ехэ программатай. Теэд агуулехэ дуушан, багша, режиссёр, публицист, ниитын ажал ябуулагша байһан Л. Л. Линховоиной дурасхаалда зорюулагдаһан фестиваль ондоо байха ёһогүй. Арбан үдэр соо үргэлжэлөөр хараалагдаһан хүгжэмэй Ехэ һайндэр та бүгэдын зүрхэ сэдьхэлдэ һайхан мэдэрэл түхөөхэ гэжэ этигэнэбди. Бэрхэшээлнүүдээр билтарһан манай үдэрнүүдтэ иимэ һайндэрнүүд яаха аргагүй хэрэгтэй.

Гэхэ зуура иимэ ехэ хэмжээ ябуулга үнгэргэхын тула мүнгэн хэрэгтэй байна. Бүгэдэ, буряадай соёлой нэгэдэл, гүрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай коллектив хамтаран, ажалша коллективүүдэй советүүдтэ, предприятинуудай, эмхинүүдэй, кооперативуудай, колхозуудай, совхозуудай хутэлбэрилэгшэдтэ туһалыт гээд хандажа, Л. Л. Линховоиной нэрэмжэтэ фестиваль үнгэргэхэ хэрэгтэ хабаадажа, спонсорнууд бололсыт гэжэ уряалнабди.

Сэлэнгын ЦКК-гай, Кировэй нэрэмжэтэ заводой, арендэ предприятиин, «Теплоприбор» заводой, Хориин аймагай Үдын совхозой, Захааминай районой «Агропромтехника» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй, Түнхэнэй райфогой, Хэлхеэ холбооной управлениин территориальна үйлэдбэриин коллективүүдтэ, Шэтын соёлой областной управленидэ гүн сэдьхэлэй баяр хүргэнэбди. Эдэнэр хадаа фестивалиин жасада мүнгэ оруулһан байна.

Нигүүлэсхы сэдьхэлэй энэ һайхан үүсхэлые ондоо коллективүүд дэмжэхэ аабза гэжэ найданабди.

«Расчетный счет 000601804 в Московском отделении Мосбизнесбанка г. Улан-Удэ, «В фонд фестиваля Линховоина»— иимэ адресаар оөһэдынгөө оруулха мүнгые ябуулхада болоно.

Манай спонсор болохо коллективүүдтэ эртээнһээ баяр хүргэе!

Линховоиной нэрэмжэтэ фестивальда бултыетнай уринабди!

Н. ГОНЧИКОВА,
Буряадай үгүрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай литературна тэлыо даагша, СССР-эй, Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ТҮРҮҮШЫН ГИМНАЗИ НЭЭГДЭХЭНЬ

Буряад орондомнай түрүүшын гимназиин нээхэ асуудалаар һаяхан ниитын-политическэ түбэй байшан соо болоһон конференциидэ энэ һургуулиие шефтээ абаһан предприятинууд ба эмхи зургаануудай, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, һурагшадай түрэлхид болон бүсад уригдажа, хабаадаһан байна.

Улаан-Удэ хотын тусгаар шэглэлтэй 3-дахи һургуулиин үндэһэ һуури дээрэ гимназиин нээхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри үнинэй эхилһэн, энэ һургуулийн багшанарай талаһаа эмхидхэдэй эхин шатын ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байха. Тодорхойлбол, һургуулиие гимназиин болгон хубилгаха түсэб табигдаһан, программа зохёогдоһон, һаяын сагта бэелүүлэгдэхэ хэмжээнүүд хараалагдаһан юм. Энэ шэнэ хэрэгтэ бүхы юумэ алишье талаһаань хаража үзэхэ, юушье алдахагүй, мартахагүй гээшэ тон шухала бшуу. Эгээл тиимэһээ конференци зарлажа, олоной һанамжа шагнаха, дурадхалнуудыень хараада абаха, юрэдөөл, хамтаран булта энэ асуудалые үшөө дахин эрбшэн хэлсэхэ гэжэ шиидхэгдэһэн байгаа.

Энэ талаар багшанарай коллективэй хэһэн ажал, бэелүүлэгдэхэ бүхы хубилалтануудиг, хүдэлмэриин шэнэ гурим тухай гимназиин болгон хубилгагдахаяа байһан һургуулиин директор А. А. Мункуева тобшохоноор хөөрэбэ. Һуралсалай 1991—1992 онуудһаа тус һургуули гимназиин гуримаар ажаллажа, бүхы хубилалтануудые бэелүүлжэ захалха. Энэнь юун бэ гэхэдэ, эхин классуудай һуралсал 4 жэлэй программын ёһоор эмхидхэгдэжэ, һурагшад бүхыдөө 11 жэл соо һуралсаха болохо.

Гадна хэдэн шэнэ предмет бии болгогдохо юм. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи классһаа эхилээд, һурагшад буряад хэлэ шудалха. Харин 9—10 классуудай һурагшад дурадхагдаһан хари хэлэнүүд соо-һоо дуратайгаа шэлэжэ шудалха эрхэтэй байха. Гадна эндэ хитад, япон, монгол, испан, француз, немец, хэлэнүүдэй факультативууд хүдэлхэ юм. Һурагшадай тоо урданайхиһаа үсөөн болгогдохо. Яагаад бэ гэхэдэ, урданайхидал адли жэлэй эхиндэ һурагшад хэдэн 1-дэхи класста бэшэ, харин ороидтоол 55 үхибүүд шалгалта амжалтатайгаар бариһанай удаа гимназида абтаха болоно. Тиингэжэ табан жэлэй туршада гимназиин һурагшадай тоое хэрэгтэй хэмжээндэ хүргэхоор хараалагдана. Гадна һуралсалай жэлэй эсэстэ бүхы һурагшад шалгалта барижа, муу һуралсадаг үхибүүд ажаһуудаг микрорайононойгоо юрын һургуулида һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ баатай болохо юм. Гансал Советскэ районой бэшэ, харин бүхы городой үхибүүд гимназида орохо эрхэтэй.

Хари хэлэнүүдһээ гадуур бурхан шажанай түүхэ ,хүүшан монгол бэшэг, дэлхэйн уран зурагай соёл, информатика гэхэ мэтэ шэнэ предмедүүд бии болгогдохо байна. Мүн класснаа гадуур хүдэлмэри эмхидхэдэг түбүүдэй ажал эдэбхижэхэ юм.

Гимназиин болоходонь, багшанарай харюусалга нэмэжэ, эрилтэнь дээшэлхэ жэшээтэй. Тиимэһээ жэл бүри тэдэнэй хоорондо конкурс эмхидхэгдэжэ, илаһан багшанар дирекцитэй хэлсээ баталаад, саашадаа ажаллаха эрхэтэй болохо байна. Тиин багшанарта гансал шанга эрилтэ табигдаха бэшэ, мүн эрдэм мэдэсэеэ саашань хүргэоохэ, шадаа һаа, эрдэмэй кандидат болохо арга олгогдохо юм. Мүн багшанарай эрдэмэй-методическа хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдадаг байха. Тон һонирхолтой окол арганууд ынь коллективэй суглаануудэ, конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

Энэ һургуулиие гимназиин болгон хубилгахын тула жэлдээ 300 мянган түхэриг нэмэлтэ мүнгэн хэрэгтэй болоко. Эгээл иимэһээ энэмнай тон хүшэр асуудалнуудай нэгэн ха юм. Тиимэһээ шэнэ гимназиин Түбэй банкын главна управленидэ счет нээһэн байна.

Шефүүдэй, һуралсалай эмхинүүдэй, түрэлхидэй талаһаа олон хүн конференци дээрэ үгэ хэлээ. Тэдэнэр бултадаа Буряад орондомнай түрүүшын гимназиин нээгдэжэ байһан ушарые халуунаар дэмжэһэн, гимназиин коллективтэ амжалта хүсэһэн байна. Мүн сэнтэй һанамжануудиг, дурадхалнуудиг олоор оруулагдаа. Жэшээлбэл, жэлэй туршада түрэлхидһоо 30 түхэриг түлбэри абаха, гимназиие хуулита эрхэтэй нюур болгожо, мүнгээ оорынгоо дураар гаргашалха эрхэ олгохо, буряад хэлэ шудалха сагыень дээшэлүүлхэ, хэлэ шудалха талаар эхин шатын курсануудые нээхэ гэхэ мэтэ дурадхалнууд анхаралда абтамаар гэжэ һанагдана.

Гимназиин «хүл дээрээ гарахын» тула туһаламжа үзүүлхэ дуратайшуулшье олдоһон байна. Тодорхойлбол, Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театр —1000, оньһожоруулагдамал 56-дахи колонно —10 мянган ,«Бурятнефтепродукты» нэгэдэл —3 мянган, гимназиин багшанарай коллектив нэгэ удэрэйнгоо салин —1060 түхэриг хандивлаба.

Энэ шэнэ хэрэг Буряад ороноймнай саашанхи хүргэлтэдэ бага бэшэ нүлеотэй байха гэжэ һанагдана. Мүноо, гадаадын гүрэнүүдтэй холбоо барисаа байгуулжа байха үедэ, хари хэлэ мэдэхэ мэргэжэлтэд хэрэгтэй байнгүй лахаб даа. Гимназиин дүүргэһэн залуушуулай ямаршье мэргэжэл шэлэхэдэгь, хари хэлэ мэдэхэ байлгаань алишье талаараа туһатай байха бшуу. Тиимэһээ иимэ шухала хэрэг үүсхэжэ байһан шэнэ гимназиин коллективтэ амжалта хүсэнэбди.

Н. ШАГДАРОВА.

Нютаг нютагай һонинууд

ҺУРГУУЛИНУУДЫЕ ШАЛГАБА

Арадай депутадуудай Түнхэнэй райсоведэй президиум Түнхэнэй РОнО-гой комисситай хамта һаяхан аймагай бүхы һургуулинуудаар ябажа, һуралсалай шэнэ жэлдэ тэдэнэй хэр эргэ бэлэдхэлтэй байные шалгаба.

"Шалгалтын дүнгүүдээр" зарим һургуулинууд түгэс һайн бэлэдхэлтэй байба. Теэд олонхинь, жэшээнь, Туранай, Тоорын, Түнхэнэй дунда һургуулинууд, Шэмхын интернат дунда һургуули һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэн бэшэ гэжэ элирээ. Хэшээлнүүдые үнгэргэхэ байшангууд, һургуулиин столово, буфедүүд заһабарилагдаагүй байшоо. Илангаяа Хойто-Голой дунда һургуулида хэгдэхэ заһабарилгын хүдэлмэри ехэ. Һургуулиин гол байшангай оёор һэльбэн шэнэлэгдэхэ ёһотой, теэд хэрэгтэй материал олдоногүй. Энэ һургуулиин котельнэ байгша оной апрель һараһаа эбдэрэнхэй, мүноо болотор заһабарилагдаагүй. Туранай совхоз туһалнагүй. Арадай депутадуудай Түнхэнэй райсовет һургуулиин коллективтэ туһаламжа үзүүлхэ бэээ гэжэ найдагдана.

Л. ШАРГАКШАНОВ.

СОЁЛ БОЛБОСОРОЛОО ҺЭРГЭЭНЭ

Бүгэдэ буряадуудай түлөөлэгшэдэй съездын һүүлээр Хорнин хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей соо, мүн партиин райкомдо «түхэреэн стол» үнгэргэгдэһэн, удаань семинар болоһон байна. Эндэ район дотор буряад арадай соёлой түб нэхэ тухай асуудал табигдаһан юм.

Май һарын хуушаар арадай депутадуудай районо Советдэй сесси зарлагдахаар хараалагдана. Сесси дээрэ энэ асуудал шидхэгдэжэ, соёлой түбые эмхидхэлгэдэ мүнгэн һомологдохо зэргэтэй. Түбэй гэшүүд ургажа ябаа залуу үетэниие түрэд хэлэндэнь, буряад арадай түүхэ, соёл болбосоролдо дуратайгаар хүмүүжүүлхэһээ гадна, урданай буряадуудай үмдэдэг байһан хубсаһа хунар оёдог, зүүдхэл, гоёолтонуудые бүтээдэг цех саашадаа нээхэ зорилготой.

Г.ДАШИЦЫРЕНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

УРДАНАЙХИЯА УУДАЛАН...

Хяагтын районой Ехэ-Нугын дунда һургуулиин дэргэдэ буряад үндэһэн соёлой түб нээгдэнхэй. Иимэ һайн һайхан хэрэг эрхилэлгэдэ һургуулиин завуч Нина Будаевна Нуртынова, багша Мария Сэмбуевна Жигжитова гэгшэд ехэ хубитаяа оруулаа.

Буряадуу[illegible] удхаарнь зохёон табиха хүдэлмэриие мэргэжэлтэд Владимир болон Александр Батуевич Бадмацыреновүүд гэгшэд дүүргээ.

Урданай эд хэрэгсэлнүүдэй табигдаһан таһалга соо ороходо, гоё даа. Эндэ аяга шанага, хубсаһа хунар хадагалха хэдэн хайрсагуудһаа бүридэһэн угалзатуулан гоёор шэмэглэгдэһэн ехэ хэнэа хүнэй анхарал абаһаар татана. Тус хаанзые Ольга Бабасеновна болон Сайнцаг Сачжи-Цыренович Чойнжуровтанай гэр бүлэ бэ-[illegible]

Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй 7-дохи столоводо дүй дүршэл ехэтэй найман эдеэ шанагша хоёр халаанда эмжэлэн хүдэлдэг. Тус столовын коллектив һара, квартал бүри түсэбээ холо үлүүлэн дүүргэдэг. Столовые даагшаар, ажалай ветеран Валентина Михайловна Пакова хүдэлнэ. Мэргэжэл һайн шудалһан тогоошод эндэ олон. Тэдэнэй дунда Валентина Федоровна Викторова ороно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: столовын эдеэ шанагша ажалай ветеран В. В. Викторова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАЙГАЯА ГАМНАЯ!

Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо, газаамнай шиигтэй байбашье һаань, зарим районуудай хүбшэ тайгада түймэр боложо эхилбэ. Байгша оной апрелиин арбаадһаа республика дотор галай аюул дүжэроо һэн. Мүноо һарын туршадэ ойн 103 түймэр сарагдаад байна Тиигэбэшье гурбан мянганһаа дээшэ гектарай «ногоон алтан» минтээр шатажа хосорбо. Майн 12-ой удэр Заудинскын лесхоздо табан түймэр гараһан байна. Тиихэдэ Дээдэ-Онгостойдо нэгэн Загараан, Муйскыч [illegible] хүбшэ тайгада [illegible]

Телевидени

МАЙН 20-һоо 26 ХҮРЭТЭР

Понедельник, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.00—Экономикын талаар шэнжэлэл. 10.20—«Много голосов—один мир» гэһэн дамжуулга. 10.25—«Бродячий автобус» — уран һайханай фильм. 12.00—Мультфильм. 12.15—Симфоническа хүгжэмэй концерт. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—Футболой шэнжэлэл. 13.45—Ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 14.30—«Сталкер Чернобыльской зоны»—баримтата фильм. 16.00—«Либуше» оперын увертюрэ. 16.15—«Мужчины и все остальные» — уран һайханай фильм. 17.40—Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 17.55—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 18.00—Чемпионуудтай хамта. 18.30 — Хүүгэдтэ дамжуулга. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—Дэлгүүрэй гуримаар. 20.15—Эдуард Володарскиин сценарыар фильм. «Свой среди чужих, чужой среди своих». 22.00—Время. 22.45—Футболой шэнжэлэл. 23.15—С. Прокофьев. «Ромео и Джульетта»—балет. ССР Союзай ГАБТ-ын фильм-зүжэг. СССР-эй арадай артистка Галина Уланова хаабадэлсана. 00.50 — Улаасхоорондын шэнэ һонин. 01.05 — «Где рычаг Архимеда!»— баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00—«Үглөө». 9.00—Үглеонэй гимнастика. 9.15—Зургаан хүлтэнэй маскарад. 9.35, 10.35—Түүхэ. 9-дэхи класс. 10.05—Итальян хэлэн. 11.05 — Ород хэлэн. 11.35—Биологи. 7-дохи класс. 12.05—«Телеэко». 12.35 — Россин телевиденийн дамжуулга: Телебиржэ. 13.05—Хүгжэмтэ дамжуулга. 13.20—«Христос и Антихрист»—Вильнюсэй ород драмын театрай зүжэг. 14.15—«Мэдээсэлнүүд». 14.35—«Чужой звонок»— уран һайханай фильм. 15.40—Улаасхоорондын шэнжэлэл. 16.40 — Гандболоор ИГФ-гэй кубок. Эрэшүүл. 17.20 — Баримтата фильм. Буряадай телевидени. 17.55—«Манай айлшад». 18.25—Соёлой һонин. 18.55—Байгал. 19.15—Бестужевска[illegible]нууд. 19.45—Буряад[illegible] уран зохёолшодой-[illegible]цийнээ. 20.20—Режиссер[illegible]жаностай уулзалга. [illegible] Соносколнууд. Москва. [illegible] «Мэдээсэлнүүд». 21.0[illegible]лан нойрсогты, б[illegible] 21.30—«Вот так и жи[illegible]» риматата фильм. 22.0[illegible] 22.45—«Голоса Росси[illegible]» радиоконкурсын [illegible] «Зоряйне» ансамбли[illegible]церт. 22.55 — «Мэдэ[illegible] 23.10—Мүнеонэй хүлэ[illegible]нинууд. 23.55 — Вели[illegible] дэлхэйн лигын хүлэ[illegible] ээлхэн түлөө мүрө[illegible]рейн Республикын б[illegible] суглуулагдамал комп[illegible]

Вторник, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.00—Шухала асуудалаар репортаж. 10.15—«Свой среди чужих, чужой среди своих» — уран һайханай фильм. 12.00—Хүүгэдтэ дамжуулга. 13.00 — Шэнэ һониной албан. 13.15—Чемпионуудтай хамта. 13.45—В. Готовцева дуулаха. 14.05 — Баримтата фильм. 16.00—Мультфильм. 16.15—«Подготовка к экзамену» — уран һайханай фильм. 17.20—М. Равель. «Болеро». 17.40—«Экскурсия» — баримтата фильм. 18.00—Хүүгэдэй хүгжэмтэ клуб. 18.45 — Политическэ темэдэ хөөрэлдөөн. Узбегэй Республикын Президент И. А. Каримов дамжуулгада хабаадаха. 19.30 — Шэнэ һониной албан. 19.45—Мультфильм. 19.55—Дипломатическа бэшэ хөөрэлдөөн. Батиканай гүрэнэй секретарь Монсеньор Анджело Содано дамжуулгада хабаадаха. 20.20—«Прощай, шпана Замоскворецкая...» — уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.45 — «ВИД» дурадхана». 23.40—Кинопанорема. 01.20 — Улаасхоорондын шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглеонэй гимнастика. 9.15 — «Красавчики Джек». 9.35, 10.55—Географи. 7-дохи класс. 10.05—Француз хэлэн. 10.35—Оршон тойронхи дэлхэйнхэй. 11.25—«Семь стариков и одна девушка»—уран һайханай фильм. 12.45—«Мэдээсэлнүүд». 13.00—Баримтата фильм. 13.20—К. Вебер. 13.30—Ритмическэ гимнастика. 14.00—Мультфильм. 14.20—Симфоническа хүгжэмэй концерт. 14.55—РСФСР-эй Арадай депутадуудай дүрбэдэхи съездын нээлтэ. Буряадай телевидени. 17.00—Энээниие хүн бүхэн мэдэхэ үеэлгатай. 17.20—«Талын галнууд»—тележурнал (буряадаар). 18.55—Худоогой хэрэгүүд. 19.10—Байгал. —Кабанскын районой [illegible]реченский» совхоз тухай. —Байгал (буряадаар). [illegible] «Фитиль». 20.25—Улаа[illegible]тын ажаһуугшадые [illegible]хангаха асуудалнуу[illegible] 20.40—«Байгал» уху[illegible]нэй фермэ тухай. 20.5[illegible] холнууд. Москва. 21.0[illegible] дээсэлнүүд». 21.15—[illegible] нойрсогты, багашууль[illegible] Ритмическэ гимнастика. [illegible] Время. 22.45—СССР-эй [illegible]ховно Советдэй сесси [illegible] 23.45—«Мэдээсэлнүүд».

Среда, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.00—«Деловой курьер» гэһэн дамжуулга. 10.20—«Прощай, шпана Замоскворецкая...» — уран һайханай фильм. 12.00—Мультфильм. 12.15—Хүүгэдэй хүгжэмтэ клуб. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—Симфоническа хүгжэмэй концерт. 15.40—Ганса бэе хүшэдэй пансионат тухай баримтата фильм. 16.00—«Фотография на память» — уран һайханай фильм. 17.10—Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 17.25—Үхибүүдтэ богони фильмүүд. 18.05—Хүүгэдтэ дамжуулга. 19.05—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 19.15—Шэнэ һониной албан. 19.30—«Хүн бүхуулин». 20.45—«Демидовы» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.45 — «Демидовы»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 24.00 — «Дуун-91».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглеонэй гимнастика. 9.15 — «Фламинго». 9.35, 10.35 — Физикэ. 9-дэхи класс. 10.05, 11.05—Немец хэлэн. 11.35—Физикэ. 7-дохи класс. 12.05—Манай саад. 12.35—И. Унгуряну: үгэ үгэхые гуйиаб 12.45—Ялтадахи Чеховэй хабар. 14.15—«Мэдээсэлнүүд». Буряадай телевидени. 17.05—«Какое из дворе тысячелетие!» —баримтата фильм. 17.35—Д. Дылгыров. «Амар заяагүй амаралта» Гүрэнэй Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай зүжэг. 19.05—Байгал. 19.25—Киножурнал. 19.45—Хүн [illegible] Автомобиль. 20.05—Гар[illegible] хөөрэлдөөн. 20.55—Со[illegible]нууд. Москва. 21.00—[illegible] сэлнүүд». 21.15 — [illegible] нойрсогты, багашууль[illegible] Залуушуулые эрмэ[illegible] асуудалнууд тухай. [illegible] «Джестряне» ансамбли[illegible]церт. 22.00—Время. [illegible] РСФСР-эй Арадай [illegible]дэй дүрбэдэхи съезд [illegible] 00.45—СССР-эй Верхо[illegible]ведэй сесси дээрэ.

Четверг, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.00—МВД-гэй мэдээсэл. 10.20 — «Кто приласкает лошадку!» — баримтата фильм. 10.45—Хүүгэдтэ дамжуулга. 11.45—«Демидовы»уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—«Демидовы» —уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 14.30 — Баримтата фильм. 16.00—«Инвалиды и рынок» — баримтата фильм. 16.15—«Приказ»—уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 17.20—Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 17.35—П. И. Чайковскиин зохёолнууд. 18.20 — Мультфильмнүүд. 18.45—Заир тухай. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 20.25—«Проверка на дорогах»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.45 — МВД-һээ мэдээсэнэ. 23.00—«Чистое небо» — уран һайханай фильм. 00.45 — И. Гайдныи зохёолнууд. 01.30 — Улаасхоорондын шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглеонэй гимнастика. 9.15—«Абяахэйнууд». 9.45, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 5-дахи класс. 10.05, 12.05—Испан хэлэн. 10.55—Адам Смидэй мүнгэн зоери. 11.35—Биологи. 8 дахи класс. 12.35 — «Познать друг друга»—баримтата фильм. 13.10—Хаамал Арзамас хотодо А. Д. Сахаровай ажаһуунан тухай. 14.15—«Мэдээсэлнүүд». 14.35—Фортепиано хүгжэмэй концерт. 15.15—Ритмическэ гимнастика. Буряадай телевидени. 17.05—«И увидел я зверя...» — баримтата фильм. «Спектр» видеоканал. 18.05—П. И. Чайковский. «Жэлэй дүрбэн саг». Май. 18.10 — Мультфильм. 18.30—«Возьмем с собою в лото...» гэһэн дамжуулга. 18.45—Мэргэ[illegible] зубшэн заабари. 19.0[illegible] 19.25 — «Буряаде[illegible] фирмэ тухай. 19.3[illegible] [Буряадаар]. 20.10—Сем[illegible]ряан». 20.40—Казах ард[illegible]гашан Абдуганй Таи[illegible]хай фильм. 20.55—Сов[illegible]нууд. Москва. 21.00—[illegible] сэлнүүд». 21.15 — [illegible] нойрсогты, багашууль[illegible] Концерт. 22.00—Время. [illegible] Россин телевиденийн дам[illegible]га. 23.45—РСФСР-эй [illegible] депутадуудай дүрбэдэхи [illegible] дээрэ. 00.45—СССР-эй [illegible]но Советдэй съезд дээ[illegible]

Пятница, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглөө». 10.00—«Инновации, маркетинг, үрэ дүнгүүд». 10.15—«Проверка на дорогах» — уран һайханай фильм. 11.50—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 12.30—«Блокнот разведчика»—баримтата фильм. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—«Хүн бүхуулин». 16.00—«Инновации, маркетинг, үрэ дүнгүүд». 16.15 — «Приказ» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 17.20 — Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 17.35—Таанадта, ветеранууд. 19.00—Манай саад. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45—Балалайка дээрэ нзадаха. 20.05—Славян хэлэ бэшэгэй бадолгар соёлой удэртэ. 20.35 — «Оглянись» — уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.35 — «ВИД» дурадхана». 01.00 — Улаасхоорондын шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00—«Үглөө». 9.00—«Үглеонэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 10.05, 11.05—Англи хэлэн. 11.35—Географи. 6-дахи класс. 12.05—Дэлхэйн дэлгүүртэ хабаадахэ арга зам. 12.35—Россин телевиденийн дамжуулга. 12.55—Поволжиин мусульмануд тухай баримтата фильм. 13.35—Симфони. 14.15—«Мэдээсэлнүүд». Буряадай телевидени. «Буряад орон»—видеоканал. 17.05—Буряадаар хэлэжэ һуракабди; уран зохёолшо ба үе саг; монгол туурга[illegible] дуудай театрнуудай фес[illegible] шэнэ һонин. 19.05 — [illegible] ороной һониннуд. [illegible] арадай аргашан В. Хр[illegible] сеанс. Москва. 21.00—[illegible] сэлнүүд». 21.15 — [illegible] нойрсогты, багашууль[illegible] Бултанай эрхилхэ спорт[illegible] —Арадай аяага дуулна[illegible] —Время. 22.45 — РС[illegible] Арадай депутадуудай [illegible] дахи съезд дээрэ. 00.4[illegible] кальская симфония—Бе[illegible]та фильм.

Суббота, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — Баримтата фильмүүд. 8.00—Мультфильм. 8.30—Ритмическэ гимнастика. 9.00—Шэнэ һониной албан. 9.15—«На земле Библии»—баримтата фильм. 9.50—Үглеонэй наада зугаанай дамжуулга. 10.20—Макай саад. 10.50—Үглеонэй одон. 11.50—«Бурда моден» дурадхана. 12.20—Славян хэлэ бэшэгэй ба соёлой һайндэрэй Смоленскдэ нээлтэ. 14.30—Ахалагша классайхидта уран зохёолой дамжуулга. 15.30—П. И. Чайковский. 15.00—Шэнэ һониной албан. 16.15—Марафон-15. 17.20—«Королевство кривых зеркал»—уран һайханай фильм. 19.00—Улаасхоорондын шэнжэлэл. 19.45—«Наследница оборотней» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.45—Гэр бүлын викториноэ. 23.45—Энэсдэ нааданай дамжуулга. 00.45—А. Серовэй шэнэ пластинка.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглеонэй гимнастика. 9.20 — Мультфильмнүүд. 9.45—Ород хэлэн. 10.15—«Прага»—Италиин эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.20—Өсөрөө зөртөө туһала. 12.15—Мультфильм. 12.30—«Плюс-11»—видеоканал. 14.15 — «Мэдээсэлнүүд». 14.30—ТВ Тиви тухай. 16.45—«СССР-эй ба Америкин дангина» гэһэн конкурс. 18.15—Хүүгэдэй саад. 18.30—«Хаин харилсаан»—видеоканал. 20.00—Волейболоор дэлхэйн [illegible] түрүү һууриг эзэлэлэ[illegible] рысөөн. Эрэшүүл. ССС[illegible] Италиин суглуулагдам[illegible] мандануунд. 21.00—Мэр[illegible]нүүд». 21.15—«Амгалан [illegible]согты, багашууль[illegible] Чайковский. Романсну[illegible] —Время. 22.45 — РС[illegible] Арадай депутадуудай [illegible]хи съезд дээрэ. 00.45—[illegible]чай из газетной практи[illegible] уран һайханай фильм.

Воскресени, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—Эртэ үглөогүүр. 8.00—Үглеонэй одон. 9.00—Шэнэ һониной албан. 9.15 — «Элүүр энхэ байлга». 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Эртэ үглеонһоо. 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэ. 12.00—Үглеонэй наада зугаанай дамжуулга. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 14.00 — Худоогэй ажал хэрэгүүд. 15.00—Баримтата фильм. 15.10—«Много голосов—один мир»—гэһэн дамжуулга. 15.15—Таанад энээниие хэжэ шадахат. 16.00—Шэнэ һониной албан. 16.15—«Старшая сестра»—уран һайханай фильм. 17.55—Политическэ темэдэ хөөрэлдөөн. 19.10—Уолт Дисней дурадхана. 20.00—Мультфильмнүүд. «Кирилл Туровский» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. «Ночной кошмар»—уран һайханай фильм (США). 22.00 — Время. 22.45—А. Н. Островский. «Женитьба Балугина» — фильм-зүжэг.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!». 9.15—И. Кобзон урданай романснуудые гүйсэдхэхэ. 9.30 — Африкин үдэртэ. 10.30—Съездын дневник. 10.45 — РСФСР-эй Арадай депутадуудай дүрбэдэхи съезд дээрэ. 12.30—Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай. 13.35—Россин меценат Козанов. 13.55 — «Ералаш». 14.15—«Мэдээсэлнүүд». 14.30—Психотерапевт А. Кашпировскиин сеанснууд тухай. 15.45—Бултанда хабаатай педагогико. 16.15—Цыган арадай [illegible] 17.00—Улаасхоорондын [illegible]лэл. 18.00—Россин теле[illegible]нийн дамжуулга. 19.0[illegible]жэмтэ дамжуулга. 19.3[illegible]литическэ дамжуулга. [illegible] Авторска телевидени. [illegible] «Амгалан нойрсогты, [illegible]шуул!». 21.30—Авторска[illegible]видени. 22.00—Время. [illegible] Ехэшүүлдэ мультфильм. [illegible] Россин телевиденийн дам[illegible]га: кино тухай; секу[illegible] 24 кадр. 24.00 — «Мэ[illegible]нүүд».

ПРАВДА Буряатии мүнөөдэрэй номерто

«Би — Н. И. Рыжковой түлөөб» гэжэ гаршагтай Буряадай ССР-эй... арадай депутат Юрий Топскиин мэдээсэл газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаһанда.

Үнгэрһэн амаралтын үдэр Сэлэнгын баруун эрьедэ оршодог «Заречный» посёлогой ажалшад[illegible] ехэ урма баяртай байба. Ушарынь гэхэдэ, эндэ үшөө нэгэ шэнэ магазин баригдажа, ашаглалгада тушаагдаба бшуу. Энэ баярай оршонһоо бэшэгдэһэн репортаж номерой нэгэдэхи хуудаһанда табигданхай.

Лилия Кальминагай «Ахирдаһан трестын ураг[illegible]рэгүүд» гэжэ статьяг[illegible] байха.

Леонид Квактунай [illegible]дада ажаһуухадаа, [illegible] гэһэн очерк «Ахын [illegible] гэһэн нитэ гаршаг [illegible]тэнхэй.

й ССР-эй Министрнүүдэй Совет, РСФСР-эй КП-гэй Буряадай республиканска комитет

– 2-54-54, редакторай орлогшонорой — 2-63-08, 2-62-62, 66-76, таһагууд: ниитын-политическэ—2-34 05 (даагшань), (даагшань), 2-63-06, 2-69-58; соёлой, эрдэмэй болон һүрдэлмэриин ба мэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-34-05, орректорнуудэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй (выпускаида —91-1-44, Закаменскда—31-61, Агинскда —3-40-69. -37-32, бухгалтери—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газетэ жэлдээ 260 дахин гараха.
Хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй
Газетын индекс 50901. Тираж 6600.
Хэблэлдэ тушаагдаһан саг: 21.40

Буряадай ССР-эй Госкомиздадай республиканска типографида газетэ барлагдаа. хэблэгдэбэ. Директорэйнь телефон 2-40-45.